

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 85/II.

Ljubljana, nedelja 9. aprila 1950

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 4.—

Novi dnevni kop šentjanskega premogovnika bo dal že letos prve tone premoga

Leta 1844 je profesor Heidinger v neki znanstveni razpravi opisal zanimiv mineral, ki ga do takrat še nihče ni poznal in ki so ga odkrili v šentjanskem premogovniku. Profesor je dal mineralu ime pijavica, ker so ga našli v bližini vasi Pijavice. Kakor je opisoval, je bila posebne vrste smola, ki ni imela skoraj nič skupnega z drugimi zemeljskimi smolami, topila se je pri 315 stopinjah Celsija in razvijala 7000 kalorij. Smolni premog, ali kakor so ga imenovali pijavciti premog, je nastal pred milijoni leti iz smole mehkega lesa, ki ga je stisnila ogromna zemeljska sila. Še več geologov in znanstvenikov je v svojih razpravah omenjalo pijavciti premog, ki so ga skoraj dve desetletji uporabljali pri metalurški predelavi cinkovih rud pri šentjanžu. Razen pijavcitega premoga, ki je sedaj že izkoriščen, so znanstveniki tudi vedno omenjali velika premogovna bogastva na Dolenjskem; po njihovem so bila tolikšna, da so zaslužila ime »dolenjski premogovni bazeni«.

Ce si je kdo pobliže ogledal šentjanski premogovnik v stari Jugoslaviji in življenje rudarjev, je videl prav takšno sliko, kakor po vseh premogovnikih Slovenije, če ne še slabše. Šentjanski rudarji so imeli najslabšo plačo in premogovnika niso mehanizirali. Lastniki niso vlagali skoraj nobenih večjih investicij za razširitev premogovnika. Znali so le izkoristiti delavce in kopati premog tam, kjer so imeli manj stroškov. Lastnik premogovnika je širil mnenje, da bodo premogovna bogastva kmalu izkoriščena, vendar rudarji tega niso verjeli.

Prve dni po osvojitvi je skupina rudarjev že začela kopati premog na svojo lastno pobudo. Zbrali so podpise in se z njimi napotili na ministrstvo za rudarstvo. Premogovnik je že po nekaj dneh začel obratovati. Lani se je šentjanskemu rudarskemu kolektivu pridružil še majhen kolektiv vrtalcev geološkega zavoda Slovenije. Vrtalci so ugotovili, da so premogovna bogastva še velika. Po dosedanjih podatkih, podanih iz stare literature in po vrtnah je v okolici šentjanža premoga že za 50 let.

Asistent rudarstva Stefan Zagoršek, ki je bil lani na praktični v premogovniku, in raziskovalci, v teh dneh že pripravljajo načrt za novi dnevni kop Barbara. Dnevni kop bo dal prve tone premoga že letos. Poleg zemljišča, kjer bo dnevni kop, kopljejo premog v jami, ki pa so ga morali doslej odvežati na separacijo s kamionj ali konjsko vprego. Pred dobrimi 14 dnevi so začeli polagati rudniško proggo do separacije in v nekaj dneh bodo po njej že vozili premog. Poleg te proge pripravljajo tudi še teren za proggo od nove jame »Polje« do separacije. Pri raziskovalnih in pripravilnih delih v novi jami »Polje« so že dobili prve tone premoga. Kmalu bodo montirali tudi izvozni stroj za vpadnik jame »Novi Gustav«. Prevoz premoga bo tako olajšan in ozko grlo prevoza odpravljeno.

Veliko zaslug za točne ugotovitve, kje so bogata premogovna plastja, ima vrtalna brigada geološkega zavoda, ki jo vodi Ivan Flašar. Vrtalci so trikrat prešli našo udarnico in so že ob koncu prejšnjega meseca izpolnili 72,2 % letnega plana. V prejšnjem mesecu si je vrtalna brigada ponovno priborila prehodno zastavico kot najboljša vrtalna skupina v Sloveniji. Prestavljanje vrtalnih garnitur traja včasih tudi po teden do štirinajst dni. Marca pa je brigada večkrat prestavila garnituro v treh dneh in s tem načinom tekmovalja nadaljuje tudi ta mesec. V šentjanskem premogovniku so ru-

Umri je Laza Stefanović

podpredsednik Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije

Beograd, 7. aprila. (Tanjug) Tajništvo Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije sporoča z globoko bolečostjo dolnim ljudem in sindikalnemu gibanju naše države, da je 7. aprila ob 12.30 izdihnil tovariš Laza Stefanović, podpredsednik Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije in eden izmed ustanoviteljev razrednega sindikalnega gibanja Jugoslavije. Skoraj polnih pet desetletij je bil tovariš Laza Stefanović aktiven bорец v revolucionarnem razrednem delavskem gibanju ter na raznih vodilnih dolžnostih v političnih in sindikalnih organizacijah delavskega razreda.

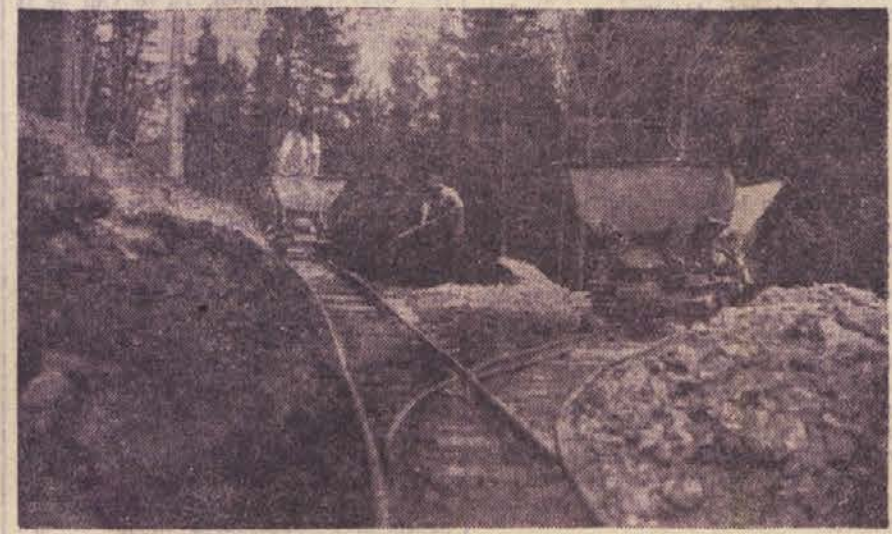
Delavski razred naše države bo ohranil v trajnem spominu plemeniti lik delavskega prvobitnega Laze Stefanovića, ki je posvetil vse svoje sile in sposobnosti že od rane mladosti borbi za zmago pravične stvari našega delavskega razreda in mednarodnega proletariata ter ostal do svojega poslednjega diha zvest svojemu revolucionarni poti, zvest ljudstvu, Partiji in delavskemu razredu svoje socialistične domovine.

Večna slava zvestemu sinu in prvoborniku našega delavskega razreda tovarišu Lazi Stefanoviću!

Tajništvo Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije.

dari skoraj brez vse potrebne mehanizacije. Premogovne plasti vrtajo še ročno in zasekavajo. Za jame »Barbara« že pripravljajo kompresor in kmalu bodo začeli vrtati tudi z električnim pogonom.

Pred dobrimi tremi tedni so začeli tudi uporabljati nove odkopne metode. V nekaterih mestih že delajo po brigadnem načinu. Dolej so premog odkopavali po prečnem sistemu, zdaj pa so začeli

Prilavljana dela nove jame »Polje« so že dala prve tone premoga

uporabljati čelni sistem odkopavanja. Na 12 m dolgi odkopni fronti delajo kopač, pomočnik in vozač. Odkar so začeli delati po tem načinu, se je učinek povečal povprečno za 20 %. Brigadni sistem dela uporabljajo na treh odkopih in na pripravi, v nekaj dneh pa bodo sestavili brigado še za en odkop. Z dobro organizacijo dela se je v zadnjih treh tednih proizvodnja povečala za 30 %.

Pomladanska setev

V kranjskem okraju so premalo storili za povečanje orne zemlje

V kranjskem okraju so setev žita povečini končali. Zdaj že sadijo krompir; to delo je najbolj napredovalo pri obdelovalnih združenjih.

Na področju krajevnega ljudskega odbora v Cerkljah so posejali oves, ječmen in rž. Prihodnje dni bodo začeli saditi krompir. V krajevnem odboru, pa tudi na okraju, ne vedo, koliko zemlje prav za prav imajo. Na področju krajevnega ljudskega odbora je namreč precej zemlje kmetov iz kamniškega okraja. Kmetje pravijo, da tega na okraju v Kranju niso upoštevali in so jim predpisali plan tudi za površino kmetov iz sosednjega okraja. Na predlog kmetov so sestavili komisijo, ki bo ugotovila, kako je z zemljo, in se sporazumela s kamniškim okrajem, saj bi bila sicer nevarnost, da bi ostala »medkrajevna« zemlja neobdelana. Sicer pa v Cerkljah ni ogroženih površin, saj jim ne primanjkuje delavcev in ne vprežne živine.

Mnogo več pozornosti pa bodo morali posvetiti povečanju orne zemlje, čeprav se jim zdi, da je plan za povečanje napet. Jeseni bi morali orno zemljo razširiti za 40 ha. Ko pa je bila krajevnemu odboru še priklučena vas St. Urška gora, so jim plan še povečali za 45 ha. Izgovarjajo se, da na goratih zemljiščih ne kaže razširjati orne zemlje in ne preoravati travnikov, ki jih zaliva voda. Na povečanje orne zemlje so gledali precej šablonsko, tako da so vsakemu kmetu predpisali, naj poveča orno zemljo za 10 %, ne glede na to, ali ima travnike ali ne. Vendar so spoznali, da tako ne gre in zdaj ugotavljajo, kdo more povečati orno zemljo in kdo ne. Na okraju imajo stare katastrske mape, ki kažejo, da so njive tudi tam, kjer so zdaj ledine; da pridobiva orno zemljo na »gmanjnah«, kjer raste grmovje, je treba seveda precej truda, vendar so se tu in tam lotili tega dela.

Na področju krajevnega ljudskega odbora v Šenturju pravijo, da jim primanjkuje ljudi. Sporočili so na okraj, da bi utegnili ostati neobdelana zemlja

Tovarna »Jugodent« izdeluje 26 vrst zobozdravniških instrumentov in naprav

V Novem Sadu obratuje tovarna zobozdravniških instrumentov in naprav »Jugodent«, edina te vrste na Balkanu. Po osvojitvi se je naglo razvila, tako da zdaj že izdeluje 26 vrst izdelkov.

Proizvodnja je serijska. Tovarna daje svoje izdelke številnim ambulatorijem po državi. Da je podjetje tako razveseljivo napredovalo, je predvsem zaslug konstruktorja Borde, tehnika, ki so ga že šestkrat razglasili za novatorja.

V premogovniku pa ne bodo ostali samo pri tem, da bi premog odkopavali po čelnem sistemu, temveč ga bodo začeli odkopavati po »V« metodi, in sicer v tenkih plasteh. Na ta način bo lažja koncentracija delovišč. Premog bo z odkopov drsel po pločevinastih žlebovih. Prevoz premoga z vozčki bo odpadel z delovišča vse do glavne izvozne proge. Pri tem načinu bodo porabili manj lesa in streliva,

treba bo manj kvalificiranih delavcev, učinek dela pa se bo povečal.

Z mehanizacijo in odpiranjem novih rorov se bo šentjanski premogovnik že v kratkem času zelo razvil. To je zelo pomembno za naše gospodarstvo, ko je vsaka nadaljnja tona premoga dragocen prispevek za našo industrijo, ki se iz dneva v dan bolj razvija in potrebuje vedno več premoga.

Zahtevni delo bolje napreduje; setveni plan so razdelili na posamezne brigade ali skupine. Delo dobro napreduje zlasti pri združenjih v Zabnici in Naklem. V Naklem so posejali žito in posadili do 40 % krompirja. V Zabnici so posadili nad polovico krompirja. Zabniška zadruga bo pridelovala tudi precej povrtnine; imajo 12 dobro urejenih toplih greč, kjer si pripravljajo sadiko. Plan za pridelavo semena so presegli. Posejali so dovolj krmnih rastlin, predvsem detelje, kar je bilo potrebno zaradi povečanja števila živine. Oljna repica dobro kaže — ni pozehala, ker so jo pravočasno posejali. Zdaj pripravljajo tudi v Zabnici grafikon, ki bo prikazoval, s kakšnim uspehom delajo.

V grosupeljskem okraju je precej veliko nesporazmerje med okrajnim in med krajevnimi plani; vzrok so stari katastri in pri zadnjem popisu so zemljišča ugotavljali po pridelkih. Razen tega del prejšnje orne zemlje spada pod gozdna gospodarstva. Ponekod so na prejšnjih njivah kamnolomi ali gramozne jame. Zdaj po vaseh pregledujejo, koliko je dejansko njiv in kje se da orna površina povečati.

Med vsemi združnimi ekonomijami v okraju najboljše delajo na Krki. Ze lani so imeli mnogo uspehov, predvsem pri živinoreji. Prashičereji na ekonomiji posvečajo mnogo pozornosti. Lani so zgradili provizorij, po setvi pa nameravajo začeti graditi svinjak. Ekonomija na Krki uživa vedno večji ugled v svoji okolici. Pred dnevi je pristopil še en kmet, ki je vložil v ekonomijo okrog 30 ha zemlje (4 ha orne). Na tem ozemlju bodo zdaj gojili sadno drevje, ker so za to zelo ugodni pogoji.

Na Krki bodo seletv opravili pravočasno. Ogroženih površin zdaj ni. Jesenski setveni plan so razdeljevali in razbijali v pisarni; kmetje s tem niso bili nič kaj zadovoljni. Tu so se prej pridelovali lan, letos pa so prejel plan za setev lanu šele pred tednom, ko je večina kmetov že posejala druge kulture, zdaj pa na krajevnem odboru zahtevajo, naj bi n. pr. preorali pšenico.

V preteklem tednu so že po vsem grosupeljskem okraju sadili krompir, medtem ko so žito povečini posejali. Ze letos bo krompir glavni pridelek okraja, ker tu izredno dobro uspeva. Plan je bil v primeri z lanskim precej povečan. Kmetom, ki jim primanjkuje semena, je omogočeno, da si ga priskrbijo.

V smarski zadrugi so posadili 70 % krompirja in posejali 40 % povrtnine.

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE

Novi dnevni kop šentjanskega premogovnika bo dal že letos prve tone premoga
Priprave za upravne volitve v coni B
Ves kolektiv mora sodelovati pri vskladitvi števila delavcev z osnovnim dinamičnim planom delovne sile
Pregelj, Maleš in Kavčič razstavljajo — Dopisi — Fizikultura

V čem je pomen naše borbe za izpolnitev plana v pomladanski setvi

Borba za izpolnitev tekočih nalog, kakor je le dni seletv, nas šestokrat zadržuje v ozkosti, v iztrgano obravnavanje posameznega vprašanja. Pri tem kaj radi pozabljamo na velik pomen, ki ga ima izvrševanje ene ali druge tekoče naloge za celoto našega gospodarstva. Za pravilno razumevanje važnosti pomladanske setve je nujno treba poznati osnovna vprašanja celotnega našega gospodarstva, ki so nam jih jasno nakazali v predvoitnih govorih naši voditelji. Videti je treba velike spremembe, ki so nastale že doslej v graditvi naše socialistične domovine.

Strateški cilj naše graditve je industrializacija Jugoslavije. Na tej poti k industrializaciji smo dosegli že ogromne uspehe. Tako smo lani dosegli 304 % industrijske proizvodnje stare Jugoslavije, če pa primerjamo razvoj industrializacije v Sloveniji, vidimo, da smo povečali predvojno industrijsko proizvodnjo za 110 %, kar je, če upoštevamo, da je Slovenija poleg Hrvaške industrijsko najbolj razvita v Jugoslaviji, brez dvoma velik uspeh. Industrializacija, predvsem graditev težke industrije, je pogoj zgraditve socializma, pogoj naše gospodarske moči, neodvisnosti in enakopravnosti. Brez povečanja industrijske proizvodnje ni mogoče dati delovnemu ljudstvu dovolj predmetov široke potrošnje. Brez industrializacije tudi ni mogoče ustvariti pogojev za socialistično preobrazbo kmetijstva, ki je prav tako nujen sestavni del graditve socializma.

Tako veliko povečanje industrijske proizvodnje je povzročilo ogromne spremembe v socialnem sestavu našega prebivalstva, preseljevanje prebivalstva iz vasi v mesta in industrijska središča. Zaradi te spremembe, ki jo je povzročila industrializacija, smo imeli leta 1949 v Jugoslaviji za 950.000 manj kmečkega prebivalstva kot leta 1939 in za 1.200.000 več nekmečkega prebivalstva. Tako je v vsej Jugoslaviji naraslo industrijsko in mestno prebivalstvo v primeri z letom 1939 za okoli 40 %, v primeri z letom 1931 pa za 50 %. V Sloveniji se še ostreje kaže razlika med porastom kmečkega ter industrijskega in mestnega prebivalstva. Število zaposlenih v industriji in v mestih se je v Sloveniji povečalo v letih od 1939 do 1949 za 127.000 ali za 53 %. Tako da imamo sedaj v Sloveniji 43,5 % kmečkega prebivalstva in 56,5 % industrijskega in mestnega prebivalstva. To hitro menjanje socialnega sestava prebivalstva je zakonitost graditve socializma v vsaki zaostali državi in tudi v Jugoslaviji. Vendarle bi bile na sedanjih stopnji te spremembe manjše, če nam ne bi z gospodarsko blokado preprečile informbirovske države dobavo sredstev za tehnično opremo naše industrije, katere bi nam morale le-ti izročiti po sklenjenih pogodbah. Zato smo namreč morali pritegniti novo delovno silo z vasi, da smo lahko dosegli določene planske naloge brez predvidenih tehničnih sredstev. V kakšni zvezi s tem velikim spreminjanjem socialnega sestava našega prebivalstva sta pomladanska setev in kmečka proizvodnja nam postane razumljivo ob ugotovitvi, da moramo danes prehranjevali 50 % več industrijskega in mestnega prebivalstva, medtem ko te prehranske predmete proizvajajo za 8 %

V grosupeljskem okraju bodo kmalu posadili krompir

Na področju grosupeljskega krajevnega ljudskega odbora so posadili 80 % krompirja. Tudi tu so nesporazumi zaradi zemlje, ki je last kmetov iz drugih krajevnih odborov; nevarnost je, da je ta zemlja evidentirana dvakrat ali pa da ni nobenkrat. Ogrožena je bila le zemlja ene kmetije.

V smarski zadrugi so posadili 70 % krompirja in posejali 40 % povrtnine.

V Zagorju so odkrili pri petih kmetih zatajeno orno zemljo

Na področju krajevnega ljudskega odbora v Zagorju so doslej izpolnili 84 % setvenega plana. Izkazalo se je, da bi bilo mogoče opraviti več dela, toda nekateri kmetje ne kažejo zanimanja za planske naloge.

Na zboru volivcev, kjer so obravnavali setveni plan, je bila slaba udeležba. Zato je plan sestavila posebna komisija in ga objavila. Šele tedaj so se kmetje začeli bolj zanimati za svoje planske naloge in se pritoževati. Nekateri so se pritoževali, da nimajo dovolj delovnih moči, drugi so dokazovali, da nimajo toliko orne zemlje, kolikor jim je bilo odmerjeno za setev, tretji, da nimajo gnojna itd. Komisija je potem raziskovala pritožbe. Pri petih kmetih je ugotovila, da so zatajili orno zemljo, pri drugih, da jim ne primanjkuje ljudi za delo, saj je v kraju vedno dovolj delavcev, ki so pripravljivi ob prostem času delati na polju. Tudi druge pritožbe so se izkazale neupravičene. Zato bo mogoče setveni plan na splošno izpolniti.

manjše število kmečkega prebivalstva, a se pri tem proizvodnost v kmetijstvu ni bistveno dvignila. Glede na uspehe v industrializaciji namreč kmetijska proizvodnja mnogo počasneje raste. Lani se je na primer povečala za 6 %, kar kaže, da večina delovnih kmetov razuma svoje dolžnosti do skupnosti in se trudi, da bi jih izpolnila.

V tej obliki se neposredno pojavlja zakonitost graditve socializma, ki se izraža v prehodnem nesporazmerju med hitro naraščajočo industrijsko proizvodnjo, dviganjem števila nekmečkega prebivalstva in zaostajajočo kmetijsko proizvodnjo. Tu se neposredno postavlja vprašanje prehrane industrijskega in mestnega prebivalstva. Smo na listi razvojni stopnji graditve socializma, ko naša industrija trenutno še ni sposobna dati vseh potrebnih sredstev za obnovo žig kmetijske proizvodnje, to je sredstev za mehanizacijo kmetijstva, za velika melioracijska dela, za agrotehnične ukrepe v večjem obsegu. Za končno rešitev tega vprašanja pa je potrebna socialistična preobrazba kmetijstva, ki se sedaj razvija. Delovno zadružništvo obsega že preko 20 % vse obdelovalne zemlje v državi. Danes je bolj kakor kdaj koli potrebno utrjevati že ustanovljene kmečke obdelovalne zadruge, da bodo izkoristile vse možnosti, ki jih imajo za povečanje proizvodnje. To je pogoj za nadaljnjo širitev socialističnega zadružništva. Toda vprašanje prehrane industrijskega in mestnega prebivalstva zaradi tega prehodnega zakonitega protislovja še zdaleč ni rešljivo. Stvar je v tem, da se zavedamo tega protislovja, da ga obvladamo, da se znajdemo v tem prehodnem obdobju.

Osnovno vprašanje, ki je hkrati tudi naša najvažnejša lelošnja naloga, je povečanje proizvodnosti tako v kmetijstvu kakor tudi v industriji, ali še bolj konkretno: temeljitejša usmeritev k erpanju in izkoriščanju notranjih rezerv v obeh osnovnih gospodarskih panogah. V industriji pomeni ta naloga, z istim številom delavstva povečati proizvodnjo in pri tem čim bolj izkoristiti racionalizacije, razvijati novatorstvo, utrjevati delovno disciplino. Prav tako kakor v industriji, pa je mogoče povečati proizvodnjo tudi v kmetijstvu s sedanjimi sredstvi in sedajno delovno silo. Tudi v kmetijstvu moramo izkoristiti racionalizacije, organizirati medsebojno pomoč preko frontnih organizacij in splošnih kmetijskih združenj, dobro izkoristiti stroje in živino. Vajnejša kot kdaj koli je ta naloga v kmetijstvu prav sedaj ob pomladanski setvi. Zasejati vsako ped zemlje, rešiti vse ogrožene površine, izpolniti setvene plane, to je potreba naše socialistične graditve. Naša Partija in vlada sta stalno poudarjali važnost povečanja kmetijske proizvodnje v tem prehodnem obdobju. V kmetijstvu se vedno prevladuje drobna blagovna proizvodnja. Za povečanje kmetijske proizvodnje je zato zlasti pomembna neposredna zainteresiranost kmetov. Dosedanje izkušnje so pokazale na nekatera vprašanja, ki jih je pričela naša vlada odločno reševati. V naši kmetijski proizvodnji se izraža protislovje, ki je značilno za današnjo stopnjo našega razvoja. Bistvo tega protislovja je v tem, da smo menjavo kmečkih proizvodov z odkupnimi in drugimi planskimi ukrepi bolj ali manj vključili v naš državni socialistični plan, medtem ko je kmetijska proizvodnja še vedno ostala proizvodnja drobnih blagovnih proizvodov.

Nedvomno bo pri zmanjšanju tega nujnega protislovja, ki je tudi prehodnega značaja, imela veliko vlogo nova uredba zvezne vlade o odkupih. Pridelki, ki jih je kmet obvezno oddajal državi, niso bili, razen majhne količine, kriti z industrijskim blagom po vezanih cenah. Po novi uredbi pa bo kmet dobil za vse obvezno oddane količine svojih proizvodov bone za nakup blaga po vezanih cenah, ki bo po planu zagotovljeno. S presežki nad obvezno oddajo pa bo kmet popolnoma svobodno razpolagal in trgoval z njimi po cenah na prostem trgu, ki se ravnajo po zakonu ponudbe in povpraševanja. Za oddane kmetijske proizvode bo dobil torej kmečki pridelovalec protivrednost v industrijski proizvodnji. Čim več bo skupnosti dal, tem več bo od nje prejel. To bo za vsakega kmečkega proizvajalca neposredna pobuda, da bo povečal svojo proizvodnjo do skrajnih možnosti.

V luči vseh teh vprašanj nam postaja važnost pomladanske setve bolj razumljiva. Vsak pošten državljan, ki se zaveda njenega pomena, bo svoje dolžnosti do skupnosti tudi pravočasno in pravilno opravil. Naše kmečko ljudstvo s pravočasno izpolnitvijo setve zagotavlja prebivalstvu mest in industrije osnovne prehranske artikle, omogoča našo nadaljnjo graditve socializma, s tem pa neposredno koristi tudi sami, saj na ta način podpira rast naše industrije, ki ga bo vedno bolj preskrbovala s potrebnimi polnošnimi blagom in s proizvodnimi sredstvi, s katerimi bo lahko odpravilo zaostalost svoje kmetijske proizvodnje in si olajšalo delo — ustvarilo trden temelj svoje blaginje.

Zadnje vesti

Nota FLR Jugoslavije veleposlaništvu Ljudske republike Bolgarije

zaradi sovražnih postopkov bolgarske vlade spriči insceniranega procesa v Sofiji

Beograd, 8. aprila (Tanjug). Ministrstvo za zunanje zadeve Federativne ljudske republike Jugoslavije je poslalo veleposlaništvu Ljudske republike Bolgarije noto, v kateri protestira zaradi sovražnih postopkov bolgarske vlade v zvezi z nedavnim insceniranim procesom v Sofiji. V noti je rečeno:

V času od 29. marca do 3. aprila letos je bila na okrožnem sodišču v Sofiji sedna razprava, ki naj bi jo zamislili njeni povzročitelji in organizatorji dosega tisti cilj, ki ga ni pred določenim časom mogli doseči na isti način insceniran proces proti Trajci Kostovu in drugim.

To sojenje ni miti po svojih metodah niti po svojih namelih reseni sodni proces, pri katerem bi moralo sodišče z dokaznim postopkom ugotoviti resnico. Sofijsko sodišče tudi tokrat ni poskušalo okrepiti obtožnice s kakršnimi koli dokumenti, marveč se je opiralo na skonstruirana »priznanja« agentov-provokaterjev bolgarske obveščevalne službe, ki niso imeli s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, niti z njenim veleposlaništvom v Sofiji nobenih zvez. Te agente-provokaterje je bolgarska propaganda prej slavila kot »zdrave sile« jugoslovanskih narodov.

Vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije zaradi tega ne smatra za potrebno, da bi se sploh spuščala v pobiranje fantastičnih izmišljotin ter očitnih neresnic, ki so bile predmet sofijskega procesa. To sojenje je surova žalitev pravosodja, zaradi česar ga je tudi svetovno demokratično javno mnenje obsodilo, kot je bil to tudi primer s prej na isti način insceniranim procesom.

Ker je pri tem sojenju bolgarska vlada še enkrat zlorabila sodišče in pravosodje ter ju postavila v službo za svoje sovražno politiko proti Federativni ljudski republiko Jugoslaviji, ne glede na težke posledice, ki jih more izzvati taka politika, smatra vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije za potrebno ugotoviti:

Bolgarska vlada je skušala s pomočjo tega insceniranega procesa prikazati in napačni luči miroljubno politiko socialistične Jugoslavije, da bi na ta način opravičila svoje sovražne postopke proti Federativni ljudski republiko Jugoslaviji. Pravi cilj takih mračnih sodnih inscenacij je očitno v tem, da bi se ustvarili »dokazi«, ki naj bi opravičili protidemokratsko, protisocialistično in napačno politiko, ki jo vodi bolgarska vlada proti

narodom Federativne ljudske republike Jugoslavije. Bolgarska vlada se sama zaveda, da se ta politika pred miroljubnim in naprednim človečanstvom ne more opravičiti in vztraja na tem, da bi prikazala Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo v napačni luči, da bi oblatila narode Jugoslavije, da bi zaslepila mednarodno javno mnenje, da bi na ta način prikrija resnični napadali in nasilni izraz politike, ki jo v splošnem vodi pri protijugoslovanskem koncertu.

Dejstvo, da se mora bolgarska vlada posluževati takih metod »dokazovanja«, najbolje priča, da nima njena politika nobene zveze s pravimi interesi miru, demokracije in socializma ter je tem interesom škodljiva in sovražna. Poskus bolgarskega vodstva, da s pomočjo takih procesov očrni sosedno Jugoslavijo, je preračunan poleg drugega tudi na to, da bi razširil v bolgarskem ljudstvu šovinistično mržnjo, da bi povečal napetost in zaostril odnose Bolgarije do Federativne ljudske republike Jugoslavije, da bi s tem prikrija pred bolgarskim ljudstvom prave cilje politike, ki jih to vodstvo vodi proti Jugoslaviji.

Ta proces je po svojem značaju in po ciljih, ki naj bi jih dosegel, akt naperjen proti miroljubnemu sodelovanju med narodi. Ta proces dokazuje, da bolgarska vlada, medtem ko se zavzema za besedami za varstvo miru, vodi sovražno in napačno politiko proti Federativni ljudski republiko Jugoslaviji ter onemogoča normalne sosedne odnose med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in Bolgarijo. Vendar se bolgarska vlada in njeni voditelji motijo, če mislijo, da napredno človeštvo ne bo spregledalo pravega bistva protijugoslovanskih sodnih inscenacij in gnusnih klevet o namišljenih »terorističnih« planih vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije. Nasprotno, ta »proces« odkriva, da bolgarski vladi niso tuji taki načrti. Ni dvoma, da bolgarski vladi sami ne bo uspelo onemogočiti, da bi napredno in miroljubno človečanstvo take procese ocenilo kot dokaz in kot obsodbo njene lastne napačne in protidemokratske politike.

Vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije je rečeno na koncu note, najodločneje protestira zaradi takih sovražnih postopkov bolgarske vlade, naperjenih proti Federativni ljudski republiko Jugoslaviji in njenim narodom ter najresneje opozarja bolgarsko vlado, da nosi polno in izključno odgovornost za vse posledice take politike.

Jugoslavija rešuje svoje probleme na svoj lastni način

Je izjavil podpredsednik Progressivne stranke g. Rogge

Beograd, 8. aprila (Tanjug). V četrtek popoldne je imel podpredsednik Progressivne stranke ZDA g. John Rogge konferenco s predstavniki domačega in tujega tiska. Konferenca se je udeležil tudi napredni angleški javni delavec g. Conny Zilliacus.

Na vprašanje novinarjev, ali govori kot zasebnik ali kot eden izmed voditeljev Progressivne stranke ZDA, je Rogge odgovoril, da govori navadno o stvarih, kakor so odnosi med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, kot zasebnik, ker se Progressivna stranka še ni postavila na določeno stališče, je Rogge odgovoril, da je treba upoštevati, da stoji na enakem stališču že od avgusta 1948. »Samo da takrat nisem govoril tako določno in ne s tolikim znanjem kakor zdaj,« je nadaljeval Rogge.

Na vprašanje, ali je na potovanju v Jugoslaviji dobil vtis, da se je Jugoslavija res popolnoma posvetila miroljubni socialistični graditvi, kar bi izključevalo možnost, da bi kakor koli ogrozila svoje sosede, je Rogge odgovoril: »Nikoli nisem mislil, da Jugoslavija ogroža svoje sosede. Vedno so se mi zdele smešne trditve nekaterih ljudi, da pripravljajo Jugoslaviji napad na Sovjetsko zvezo. Kakor sem rekel v svojem govoru, sem se na potovanju in ogledovanju gradbišč v Jugoslaviji, kakor sta Zenica in Jablanica, prepričal, da si ljudstvo in vlada te države kljub vsem težavam res prizadevata rešiti svoje probleme na svoj način, pa splošno korist vsega ljudstva, in mislim, da delata zelo prav.«

Ob koncu konference je g. Rogge izjavil, da bi bilo treba Jugoslaviji pomagati, da se industrializira, in da bi bilo treba v okviru Združenih narodov ustanoviti agencijo za pomoč nerazvitim deželam, predvsem Jugoslaviji in Novi Kitajski. Rekel je, da je bistvena razlika med Marshallovo pomočjo evropskim državam, da bi se same industrializirale, kakor hočejo. Jugoslavija pa je v moje zadovoljstvo pokazala, da namerava zadovoljiti svoje potrebe na svoj lastni način, in zato mislim, da bi morala dobiti pomoč brez kakršnih koli pogojev.«

Na vprašanje, ali meni, da bodo diskriminatorski ukrepi Sovjetske zveze in dežel Informbiroja nasproti Jugoslaviji kaj škodovali ideji Svetovnega komiteja pristažev miru in sploh stvari miru, je Rogge odgovoril: »Sem eden izmed podpredsednikov svetovne organizacije miru. Menim, da je bila akcija je organizacije proti Jugoslaviji zgrešena, vendar pa sem še vedno deloval kot njen član in bom delal kot

njen član, razen v primeru, da bi proti meni kaj ukrenili.« Rogge je pripomnil: »Prepričal sem se, da tudi Jugoslavija dela za mir. Mislim torej, da ni bilo prav, da so predstavniki Jugoslavije izključili iz te organizacije.«

Konferenca se je nadaljevala in na vprašanje, ali predvideva, da bo vprašanje Jugoslavije povzročilo kak spor ali razkol v Progressivni stranki, je Rogge odgovoril nikalno. Rekel je, da drži, da uživa Progressivna stranka podporo komunistov in da mnogi komunisti, ki podpirajo Progressivno stranko, kritizirajo njegovo potovanje v Jugoslavijo in njegove izjave, da pa Progressivna stranka ni komunistična partija in da po njegovem mnenju v njej ne bo prišlo do razkola. »Mislim, da bodo moje izjave in obširno poročilo, ki ga bom predložil v ZDA o tem, kar sem tu videl, okrepile napredno fronto, ki jo skušam upostaviti v ZDA« — je nadaljeval Rogge. »Upam, da bodo tisti, ki so mi pri tem pomagali, to nadaljevali. Če pa komunisti mislijo, da ne morejo sodelovati z menoj, je to njihova stvar. Lahko samo rečem, da si bom prizadeval, da bi upostavili v Združenih državah Amerike združeno fronto proti fašizmu.«

Na vprašanje, ali je na potovanju v Jugoslaviji dobil vtis, da se je Jugoslavija res popolnoma posvetila miroljubni socialistični graditvi, kar bi izključevalo možnost, da bi kakor koli ogrozila svoje sosede, je Rogge odgovoril: »Nikoli nisem mislil, da Jugoslavija ogroža svoje sosede. Vedno so se mi zdele smešne trditve nekaterih ljudi, da pripravljajo Jugoslaviji napad na Sovjetsko zvezo. Kakor sem rekel v svojem govoru, sem se na potovanju in ogledovanju gradbišč v Jugoslaviji, kakor sta Zenica in Jablanica, prepričal, da si ljudstvo in vlada te države kljub vsem težavam res prizadevata rešiti svoje probleme na svoj način, pa splošno korist vsega ljudstva, in mislim, da delata zelo prav.«

Ob koncu konference je g. Rogge izjavil, da bi bilo treba Jugoslaviji pomagati, da se industrializira, in da bi bilo treba v okviru Združenih narodov ustanoviti agencijo za pomoč nerazvitim deželam, predvsem Jugoslaviji in Novi Kitajski. Rekel je, da je bistvena razlika med Marshallovo pomočjo evropskim državam, da bi se same industrializirale, kakor hočejo. Jugoslavija pa je v moje zadovoljstvo pokazala, da namerava zadovoljiti svoje potrebe na svoj lastni način, in zato mislim, da bi morala dobiti pomoč brez kakršnih koli pogojev.«

Priprave za upravne volitve v coni B

PROGRAM LJUDSKE FRONTE je program gospodarskega razvoja

»Socialisti« STO-ja in skupina krščanskih socialcev gredo na volitve z demagoškim programom

Koper, 8. aprila. (Telef.) — Včeraj so se v Koprju pojavili prvi lepaki z volivnimi programi skupine krščanskih socialistov. Volivnim upravičencem cone B so tako sedaj na razpolago programi vseh treh volivnih skupin.

Kaj vsebujejo ti volivni programi in kakšni so?

Program Slovensko-italijanske ljudske fronte je znan. Temelji na dosedanjih uspehih, še bolj pa na enoletnem gospodarskem planu in nacionalizaciji industrije in trgovine. Garantira, da bo v tem delu Istre postopoma izbrisan vse ostanke žalostne dedščine na gospodarskem in kulturnem torišču, ki so jo zapustili bivši režimi in vojna. To je program dela, gospodarskega dviga in lepše bodočnosti.

Kakšen pa je ta program v praksi in v vsakdanjem življenju, o tem se je v Istrskem okrožju prepričal vsak na svoje oči. Ljudska oblast je dosedaj napravila izredno mnogo, obnovila industrijo in druge gospodarske panoge, odpravila brezposelnost itd. Številne novogradnje v Koprju, Izoli in drugih krajih Istrskega okrožja, naloge, ki so določene v enoletnem gospodarskem planu, in proračun v znesku več kot 600 milijonov, določenih za izvedbo tega plana, vse to kaže, da je cona B napravila velik korak naprej v lepšo prihodnost.

Medtem ko je za izvedbo enoletnega plana v coni B potrebnih novih 1500 delovnih moči, pa onstran demarkacijske črte naraščata brezposelnost in socialna beda. Razlika med gospodarskim in socialnim položajem v jugoslovanski coni in angloameriški coni STO-ja je tako velika, da v podružnicah italijanskih strank v Koprju, od socialistov STO-ja do skupine krščanskih socialcev, dejansko nimajo prav ničesar, s čimer bi lahko nastopili proti programu Slovensko-italijanske ljudske fronte, ali pa predložili kaj drugega, kar bi privlačevalo istrsko ljudstvo.

Program socialistov je zato izrazito demagoški, v pomanjkanju konkretnih točk poln splošnih fraz o demokraciji,

(Od našega posebnega dopisnika)

bratstvu itd. Njegov glavni poudarek je na »komici obeh točk STO«. V ostalem pa se v tem programu niti preveč ne trudijo, da bi skрили, koga socialisti zastopajo, oziroma kdo je za njihovim navideznim voditeljem Fondo. Iz programa se namreč vidi, da predstavlja tako imenovana socialistična skupina le tiste ljudi, ki so nekoč živeli od znojia istrskih kolonov in polovinarjev, se pravi ljudi, ki so poleg svojih advokatur in drugih služb imeli še zemljo v Istri, ali pa lastne ribiške ladje, ki so nekoč dobivali levji delež ribolova piranskih ribičev, ne da bi pri tem le ganili s prstom. Vse to namreč odkrito zastopajo tiste točke socialističnega programa, ki pravijo, da so socialisti »za revizijo agrarne reforme« ali »za socialno reformo, ki bo v skladu z običaji in navadami prebivalstva cone B« ali pa »proti nacionalizaciji trgovine«.

Poleg tega pa udarja pri njih na dan tudi odkriti sovinizem. To se vidi že iz njihovih lepakov, ki se začnejo z besedami: »Kljub vsemu nacionalističnemu kriku in viku se udeležujemo volitev...«

O programu krščanskih socialistov lahko rečemo, da se, kar se tiče demagogije, od socialistov niti najmanj ne razlikuje. Loči pa se predvsem po tem, da je še bolj konfuzen. Iz teksta samega čisto ni razvidno, za kaj prav za prav gre. Treba pa je naglasiti, da program krščanskih socialistov nehoti in nevede pripoznava velike pridobitve in uspehe, ki jih je ljudstvo cone B doseglo v zadnjih letih in steer prav v tistih točkah, v katerih zagovarja enakopravnost žen, napredek lokalnega gospodarstva, trgovine, pomorstva, ali brezplačno šolanje otrok, ne glede na socialno poreklo in podobno.

Demokristjani vidijo vsepovsod, da ljudstvo zaupa ljudski oblasti in da je prav zaradi tega toliko pridobilo na vseh področjih gospodarskega in kulturnega, političnega in socialnega življenja. Zato demagoško navajajo v svojem programu vse tisto, česar ljudstvo v Istri nekoč resda

ni imelo, česar ljudstvo v Trstu in Italiji še danes nima, kar pa ljudstvo v Istrskem okrožju danes v polni meri ima in uživa.

V začetku krščansko-socialnega programa je več točk, kjer se govori o svobodi vere in verskih obredov in podobno. Kakor ostale so tudi te točke popolnoma odveč in preračunane samo na demagogijo. O tem se je prepričal vsakdo, ki je včeraj, pred velikonočno procesijo v Koprju ali pa sploh te dni, prisostvoval in opazoval vse cerkvene priprave za cerkveno velikonočno proslavo.

Socialisti pojdejo na volitve pod svojim znakom: »Knjiga, helebarda, srp in ključov«, medtem ko je znak krščanskih socialistov križ z oljčno vejico počez. S temi znaki so okrašeni njihovi volivni proglasi, ki so razobešeni in nalepljeni po vseh koprskih ulicah. Vendar pa programi tako enim, kakor drugim »socialistov« kljub svoji številčnosti med ljudstvom ne vzbujajo prav nobenih pozornosti prav zaradi svoje demagogije in frazerjanja. B.

Resolucija izvršnega odbora SIAU v zvezi z volitvami 16. aprila

Trst, 8. aprila (Tanjug). Izvršni odbor Slovensko-italijanske antifašistične unije je sprejel resolucijo, v kateri oboja izkvalificirano in šovinistično kampanjo zastopnikov italijanskih reakcionarnih in neofašističnih strank proti jugoslovanski coni v zvezi z bližnjimi volitvami za ljudske odbore. V resoluciji je med drugim rečeno, da je italijanska reakcija začela to kampanjo zato, ker računa, da bo na volitvah v jugoslovanski coni doživela popoln politični poraz. O tržaških informacijah pa poudarja, da so stopili na pot najhujše iredentistične politike, katere glavni nosilec je neofašistično italijansko socialno gibanje. Na koncu je rečeno, da skušajo italijanski reakcionari in informbirojevci razbiti bratstvo med narodi, ki žive na STO, in da si iz dneva v dan prizadevajo, da bi Italijanom v jugoslovanski coni STO preprečili kulturni razvoj.

Napredna francoska književnica Edith Thomas o Jugoslaviji

Jugoslavija je danes za mednarodni proletarij isto, kar je bila Sovjetska zveza pred 30 leti

Pariz, 8. aprila. Napredna francoska književnica Edith Thomas, ki je nedavno izstopila iz francoske KP zaradi informbirojevske politike njenega vodstva, je objavila v listu »France Trireure« dva, Jugoslaviji posvečena članka.

V prvem članku, pod naslovom »Zelena sem v Jugoslaviji videti ali ima Informbiro prav...« pa nisem našla ne fašizma, ne fašizmov«, se Edith Thomasova najprej dotakne dejstva, da je komunistom na Vzhodu prepovedano potovati v Jugoslavijo, da bi videli, kaj se v njej dogaja.

Dilema ZSSR — komunizem na eni in kapitalizem na drugi strani — piše Edith Thomasova — »ne ne postavila zdaj več tako ozko kakor pred 33 leti, v času Oktobrske revolucije. Sovjetska zveza je bila takrat edina proletarska država na svetu. Dolžnost slehernega revolucionarja je bila braniti veliki pokus, ki so ga pripravljali dolga leta. Braniti ga pred vsemi napadi, kakor branimo novorojenčka, in obdovovati njegove pridobitve, kakor obdovujemo prvorojenca. Toda ZSSR ni več edina dežela, ki uresničuje revolucijo. Ljudske republike v Evropi in Kitajski prvikrat v zgodovini zastavljajo vprašanje odnosov med socialističnimi državami.«

Ko omenja Edith Thomasova procese v Budimpešti in Sofiji, ki so temeljili zgolj na priznanju obtožencev, pripominja: »Upričorili pa so še drug proces: proces proti vsej Jugoslaviji. Tu ne gre za priznanja. Obtoženci ne le, da ne priznavajo, da bi bili storili napake, ki jim jih očitajo, marveč nam še pravijo (in predvsem komunistom): »Pridite pogledat, kaj delamo, pridite pogledat kaj smo, potem pa sodite.« Jaz sem se odzvala temu vabilu, prav tako, kakor sem odšla v ZSSR in demokratično Poljsko.«

V vladu sem se vozila z jugoslovanskimi ženami,« je rečeno v članku, »ki že več let žive v Franciji in ki so bile uradno povabljene, naj obiščejo svoje družine in naj se vrnejo v Jugoslavijo. Rada bi vedela, ali so v ZSSR kdaj koli tako storili?«

Obiskala sem sed zadržev po vaseh, ogledala sem si tovarne. Kmetje zadržev »Janko Čmelike« so mi dolgo razlagali delo svojega kolektivnega gospodarstva: to je sovjetski kolhoz. Toda ta kolhoz obsega nad 40% kmetov v vasi. Komunistično partijo Jugoslavije so obtožili, da pospešuje kolektivizacijo. Pet let po osvojitvi je 60% kmetov izven zadržev. Torej ni bilo nobenega siljenja. In v nasprotju s tem so Komunistično partijo Jugoslavije obtožili, da se naslanja na kulake. Tu ima najbogatejši kmet največ 20 ha. Ali jih lahko potemtakem imenujemo kulake, ko so na primer na Poljskem posameznim kmetom pustili 150 hektarov?«

Ko opisuje svoj obisk v tovarni »Ivo Lola-Ribar«, zgrajeni na kraju, kjer se je pred dvema letoma razprostiralo koruzno polje, piše Edith Thomas: »Odnose med upravo, ki jo imenuje centralna oblast in delavci, so določili sindikati. Tovarniški svet izvoljilo delavci sami s tajnim glasovanjem. Tovarniški svet določa delovne pogoje, izpolnjevanje plana, oddih, pomočnik ravnatelja, delavci in

tajnik sindikata — čevljarjev sin, so nam pokazali še nedograjeno tovarno, iz katere že prihajajo orodni stroji.«

V drugem članku pod naslovom: »Beograjski komunisti so mi rekli, da jim je bolj pri srcu demokracija, kakor birokracija,« piše Edith Thomas med drugim:

»Na strani svetovnega proletariata sta pravica in zgodovinska resnica. Nedopustno je, da v obeh mednarodnega proletariata obtožujejo proletarij Jugoslavije, da je postal fašističen samo zato, ker je jugoslovanska vlada sprta s sovjetsko vlado.«

Falzificiranje se je razširilo na vsa področja. »Humanitét« je v poročilu o nogometni tekmi raje zamolčal nesportno ime, kakor da bi bil priznal zmago jugoslovanskih športnikov.«

Edith Thomas poudarja, da je o vseh vprašanjih v Jugoslaviji govorila z ljudmi različnih poklicev in izobrazbe. Pripominja, da je v Beogradu v muzeju osvoboditve — brez falzificiranja na sovjetski način — videla fotografije o prihodu sovjetskih tankov v Beograd. »Ta podrobnost — je rečeno v članku — kaže, da v Jugoslaviji zgodovinsko verodostojnost spoštujemo. Sicer pa tu nihče ne taji, da bi se dežela ne bila mogla osvoboditi, ko bi ne bilo Sovjetske zveze.«

Edith Thomasova piše potem o prizadevanju Komunistične partije Jugoslavije, da bi razvila socialistično demokracijo in preprečila, da bi se diktatura proletariata spremenila v birokracijo. »Jugoslavija je leta 1950 za mednarodni proletarij leto, kar je bila ZSSR leta 1920,« pravi Edith Thomasova na koncu članka. (Tanjug.)

V najvažnejših panogah češkoslovaške industrije vladata zmeda in nered — je izjavil minister Kliment

Praga, 8. aprila. Češkoslovaški minister za industrijo Kliment je govoril na plenarnem zasedanju Centralnega sindikalnega sveta, da se mora proizvodnja v teški strojni industriji povečati. Poudaril je, da so sindikalne organizacije doslej malo storile za vključitev delovne sile v najvažnejše industrijske panoge in da je sedanje stanje organizacije dela v podjetjih nezadovoljivo. V večini podjetij vladata zmeda in nered v delu. Delavnice pa so se spremenile v skladišče potrebnih in neladanih delov. Kliment je poudaril, da vlada v podjetjih neodgovornost do dela.

POTRES V LIVORNU

Livorno, 8. aprila. AFP poroča: Novi potresi v oblasti Livorna so povzročili velikansko škodo v raznih krajih. Zaradi potresa so se zrušile že poprejškodovane hiše v Gaberju, Rosignanu in Castelnovu. Za prebivalstvo so zgradili zasilna zaklonišča. Prebivalci Livorna so bili toliko pogumni, da so minulo noč prebili v svojih domovih. Zasilne barake in šotore so postavili v predmestju in na morskem obali.

Američani jugoslovanskega rodu zbirajo medicinsko pomoč za Jugoslavijo

New York, 8. aprila (Tanjug). Klub Američanov jugoslovanskega rodu v južnem Chicagu je priredil veliko zborovanje, na katerem je govoril med drugimi tudi Gugič, ki je pred kratkim obiskal Jugoslavijo.

Med predavanjem o naši državi je opisal svoj obisk v Novem Beogradu, tovarni orodnih strojev »Ivo Lola-Ribar«, kmečkih obdelovalnih zadržev in raznih velikih objektih, ki jih sedaj gradijo pri nas. Gugič je med drugim dejal:

»Ko človek vidi velike električne centrale, ki so bile zgrajene v zadnjih starih letih, nove železniške proge, obnovljena pristanišča in tovarne, se čudi, kako je bilo mogoče vse to napraviti v tako kratkem času, ko napadajo narode Jugoslavije z vseh strani in jih ovirajo pri njihovi gradnji.«

Na zborovanju so prav tako zbirali prispevke za medicinsko pomoč Jugoslaviji, v okviru kampanje, ki jo vodi »Hrvatska brateška zajednica«.

SAMOMOR GRŠKEGA RODOLJUBA LAKASA

Atene, 8. aprila. (Tanjug.) Grškega rodoljuba po imenu Lakas so našli mrtve pred poslopjem politične milice.

Lakas je bil aretiran z obtožbo, da je razkril list »Rizospastis«, glasilo Komunistične partije Grčije.

Uradno je bilo sporočeno, da je izvršil Lakas samomor s tem, da je skočil skozi okno odseka za politično policijo, ker je bil aretiran.

V atenskih demokratičnih krogih opozarjajo, da je bilo v zadnjih treh letih polno primerov takih »samomorov«.

Planiranje ni na tisti višini, ki jo zahtevajo naloge industrije. Medtem ko je bil plan industrije v celoti izpolnjen, se ne izpolnjuje po asortimentu, in tudi v teški industriji ni izpolnjen. Proizvodnja teških delov je dosegla samo 42,5%, medtem ko je proizvodnja lahkih delov pressegla plan za 105%. V teški industriji se ni izpolnilo 30.000 naročil.

Minister Kliment je pozval sindikate, naj vplivajo na svoje člane, da bodo izpolnjevali naloge v rudarstvu, elektroenergiji in strojni industriji. (Tanjug.)

JOHN FOSTER DULES IMENOVAN ZA ACHESONOVEGA SVETOVALCA

London, 8. aprila. United Press poroča, da je ameriško zunanje ministrstvo sporočilo, da je bil republikanec, strokovnjak za zunanje zadeve John Foster Dules imenovan za Achesonovega svetovalca v splošnih problemih zunanje politike in posebnih akcijah, ki bi jih morala začeti vlada.

Dulesovo imenovanje razlagajo kot nov vladni korak za ugoditev republikanski stranki, ki se je v zadnjem času pritoževala proti zunanji politiki ameriške vlade.

Pregelj, Maleš in Kavčič razstavljajo

Vladimir Nazor: Istranke

Prva letošnja pomladanska razstava v Moderni galeriji je pregled sedanjega dela treh slovenskih slikarjev. Kavčič, Maleš in Pregelj so približno iste generacije, rodili so se v prvih dveh desetletjih tega stoletja, to se pravi, da so umetniško zoreli zlasti v času med dvema vojnama. Kaj pomeni ta čas za družbo in nje odmev v umetnosti?

Doba imperializma, čas razkroja vladajočega razreda meščanstva je v umetnosti doba številnih smeri, ki se rode in

se je, kolikor se sedanji človek sploh more, vživel nazaj. Zavrgel je diletantsko pojmovanje zgodovine in odpravil e slatkobni klasicizem, kjer ga ni treba. »Ilijada« opeva namreč junaško arhaično dobo stare Grčije. Njeni ljudje so močni, za sedanje pojme surovi, prvobitni in prav nič nežni. Znal pa je ohraniti tem risbam nekaj, brez česar ni grške kulture, kar je njena bitna lastnost in so nanjo klasicisti večkrat pozabili: sorazmerje in nobene natrpanosti z malen-

Morda se pri nas še nihče ni poizkušal s takim veseljem v vseh tehnikah grafike, risanja in slikanja kot Miha Maleš. Monotipije z naslovom »Makedonski festival«, ki jih razstavlja, so izredno dekorativne, toda pisanost noš je za slikarja vabljiva in nevarna snov, ker lahko ostane, kot tu vidimo v glavnem, le pri vrhnjem blešku, ne da bi kopal v globino človeka, dežele, ki sta povezana drug z drugim, ne da bi na sliki postavil Makedonca z njegovo kolje, pa tudi največkrat tipizirani. Prav tako je jeseniški motiv precizno izdelana grafika s to zaliko, da so tu prikazane peči in dimniki, ki bi lahko na Jesenicah ali kjer koli silili v zrak, a brez človeka, ki jih uporablja in upravlja. Ujedanka »Kroparski žebjarji« (tri sto let stara kovačnica »Vice«), je danes zaščitena umetno-obrtni spomenik, v katerem nihče več ne dela, medtem ko je Maleš vanjo postavil dejavno. Platno »Partizanska bolnica Franja« je oblikovno prenatrana in perspektivno nenaravna, način, ki ga pri svojih delih uporablja tudi Tone Kralj. »Motiv z Raba« je prijetna krajina s čudovito nežnimi barvami. Toda kje se bo našel umetnik, ne mislim, da mora biti pravi likovni, ki bo Rab prikazal, kakršen nam je ostal v epominu izza okupacije: mirno staro mesto in obmorsko letovišče, ki strahotno bije v oči spriču taborišče, kjer so ljudje poginjali in verje v rešitev v svobodi ali v grobu.

Maleš je slikar, ki ga je močno pritenila umetnost razpadajočega meščanstva, ki sem jo v začetku omenila. Pot od tu je zanj zapletenejša in težja kot za nekoga, ki je imel začetno svojo ravno smer z določenim ciljem in od začetka. Maleševi uspehi na poti k realizmu so zanj samega dragocenejši, a dokopati se mora tja predvsem miselno in snovno, zakaj oblika, tehnika mu bo že toliko služila, da bo potem našel primeren način za svoje ustvaritve. Taki njegovi uspehi so na razstavi na primer »Podoba hčerke« s priceričnimi otroškimi risbami in v zadnji, ujedanke z epnariji, motiv s potniške ladje, »Makedonska nevesta«, nekatera tihozitja in morda boljše od vseh, portret starega kroparskega žebjarja.

Maksim Kavčič je s svojim življenjem primer otroka majhnega naroda v dobi kapitalizma, ki se težko prebija in najde šele po družbenem prevratu možnost, da v domovini živi od svojega poklica. Sin obrtnika, ki se poleg šole uči za ključavnikarja, konča učiteljsko, slika odrske kulise, nastopa kot godec in dirigent v delavskih glasbenih društvih. Dve leti po maturi šele lahko odide na umetnostno akademijo v Zagreb,

Mladinska knjiga je v Ruplovem prevodu izdala izbor Nazorjevih istrskih pripovedk pod naslovom »Istranke«. V knjigi je objavljenih šest najznačilnejših Nazorjevih pripovedk.

Prva, »Orač Dragonja«, opisuje, kako so nastali istrski prikolci Dragonja, Mirna in Fojba. »Zvesti Uekok« poudarja zvestobo vojaka iz bojev z Benečani. »Divji grad« obravnava istrski motiv Kraljeviča Marka. Sledi znana in med istrskim ljudstvom zelo razširjena pripovedka v Velem Joži. Končno je v tej knjigi prevedena še »Boškarina«, ki kaže na bedo istrskega kmeta, obenem pa na njegovo navezanost na svojo bomo premoženje.

Prevod dr. M. Rupla je vzoren. Uvodoma je objavljen odlomek Nazorjevega potopisa po Istri, v katerem opisuje nastanek Velega Jože in Boškarine.

Mladinska knjiga je s tem izborom napravila veliko uslugo naši pripovedni literaturi, obenem pa dala naši mladini lepo in dobro knjigo.

Prva predstava Humorističnega gledališča v Beogradu

V dvoranah Beograjskega dramskega gledališča je bila sinoči prva predstava novega Humorističnega gledališča v Beogradu.

To gledališče je bilo ustanovljeno na pobudo Poverjenstva za kulturo in umetnost pri IO LF Beograd. V naši državi deluje že več takih gledališč, in sicer v Zagrebu, na Reki, v Zadru, Osijeku, Splitu in Karlovcih. Tudi mnoga naša amaterska gledališča bodo organizirala humoristične odre.

Režijo v Humorističnem gledališču v Beogradu so poverili prvaku Jugoslovanskega dramskega gledališča Joži Laurenčiču. Razen poklicnih igralcev bodo nastopali tudi člani amaterskega gledališča in folklorna skupina kulturno-umetniškega društva »Abrašević«. Vsak teden bodo tri predstave, program pa se bo spremenil enkrat mesečno.

jo dovrši, živi nekaj časa v tujini, se vrne in doma zopet slika kulise in uči dijake mariborskega učiteljskega risanja. Vojna leta preživlja kot pleškar in naposled kot pomočnik konzervatorja in velja danes za odličnega konzervatorja in restavratorko umetnostnih spomenikov. Osvoboditev mu odpre šele možnost, da se posveti slikanju.

Njegova olja, gvasi, akvareli in risbe so večidel krajine in žanri. Menjavajo se

Ob tem izboru se vsiljuje vprašanje, zakaj naše založbe ne poskrbijo za številnejše izbore iz literature tako ostalih jugoslovanskih narodov, kakor tudi iz svetovne literature. Pri nas še vse premalo poznamo takšna drobna dela tako jugoslovanskih kakor tudi ostalih predstavnikov svetovne literature.

»Mala knjižnica« Slovenskega knjižnega zavoda bo tem potrebam le težko odpomogla. Treba bi bilo dosledneje posnemati srbske in hrvatske založbe, ki objavljajo take izbore v posebnih in številnejših knjižnih izdajah.

Nove knjige in revije

V. I. Lenin: Izbrana dela, III. zvezek, Obdobje pripravljanja in izvedbe oktobrske socialistične revolucije, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1949, strani 446.

Komunist, glasilo Centralnega komiteja KPS, št. 1, januar 1950.

Izvor, časopis za književnost in kulturna vprašanja, št. 2, leto III. Izdaja »Novo pokolenje«, Zagreb.

Ljudska uprava, zbornik za izgrajevanje ljudskih odborov, št. 3, leto III. Izdaja Komiteja vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti, Ljubljana.

Novi svet, št. 3, leto V. Izdaja Društvo slovj. književnikov, Ljubljana.

Brazda, časopis za književnost in umetnost, št. 1/2, leto III. Sarajevo.

Navodila za izpolnjevanje sindikalnih statističnih poročil v letu 1950. Sindikalna knjižnica št. 1. Izdala Sindikalna založba »Delavske enotnosti«, Ljubljana 1950. Strani 20.

Gledališki list Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani 1949-1950. — Drama 8: Dr. Lojz Kraigher: »Školjka«.

Organizacijski vestnik Osvobodilne fronte Slovenije, št. 6, letnik VI. Glasilo IO OF Slovenije za aktiviste OF, Ljubljana.

dom in tujina, Štajerska in Praga, Priekija, Rim in Dalmacija. Tenak okus ima za starinske motive (stari Rim), kar pa zlasti na oljnatih slikah moti, je vtis, da ne tega v prostor. Predmeti, ki so v resnici v globineki razsežnosti daleč narazan, se tu stiskajo drug za drugim. Kavčičevi nedostaki v perspektivi so razumljivi, saj ni še dolgo, kar je res poklicni slikar.

Ljubi pokrajino z vodo, slika morje, Dravo, Muro in Vltavo.

Med najboljšimi deli iz njegove zbirke na razstavi se mi zdita z mrkimi barvami prikazan »Most na Vltavi«, poleg barvno toplaga in sončnega motiva iz haloških gor.

Kolikor se tudi tukaj pojavljajo nedostaki, ki se mi na tej razstavi ne zde pereče vprašanje prirojenega likovnega daru ali oblikovne formalne strani umetnikov. Pač pa je likovni jezik za sodobnega umetnika marsikje premalo jasein. In kar je glavno: čas, v katerem živi človek v novih odnosih do skupnosti, do dela, do svoje zemlje, je premalo prikazan. Ne da bi se moral slikar gibati le med gradbišči in tovarnami, zlasti kadar ga puščajo hladnega. Saj je na vsakem koraku v tej dobi trenja in bujnega vrenja dovolj snovi, da umetnik lahko najde tako, ki mu odgovarja, da se sprosti in posreduje, kot je to delal vsak resnični slikar na svojih slikah svojčas.

Besedilo kataloga razstave kvarijo poleg manjših slikarskih tudi prav grobe slovnične in pravopisne napake, ki bi se jim zlahka izognili. Tudi naslovi pod razstavljenimi slikami niso dovolj vestno tipkani in premalo vidni.

Obiskovalci likovnih razstav z mnogo večjim zanimanjem ogledujejo te slike, če poznajo vsaj bežno tehnični proces dela. Lani je B. Jakac ob razstavljanju svojih grafik nakazal njih izdelavo s orodjem, materialom, ki ga grafik uporablja, s fotografijami izdelovanja. Ker je na sedanjih razstavi mnogo raznih načinov slikanja, risanja, grafičnega upodabljanja, bi bilo tudi tu kaj takega koristno.

Asta Znidarčič-Petrč

Maksim Kavčič: Brod na Muri (olja)

zamirajo. Poznamo jih pod imeni ekspresionizem, kubizem, futurizem, nadrealizem, konstruktivizem in podobnimi. Po bistvu so si enake, vse pomenijo strahopeten beg od stvarnosti, brez vere v človeka, in iščejo smisel umetnosti zgolj v oblikovni formalni izurjenosti ali v umetnosti zaradi umetnosti. Namen vladajočih je, da bi čim dalj zastrli oči množicam in napeljali umetnost, ki jim služi, naj bi odvračila ljudem pogled od življenjskega boja v mir onostranstva.

V nasprotju od teh je delala vrsta mlajših umetnikov z realističnim pojmovanjem in prikazovanjem življenja. Tudi nje je, te manj, one bolj, zajel bleek ekspresionizma v umetnostnih središčih. Toda idejna razčiščenost jih je kmalu ozdravila njih otroške bolezni. Oni so verjeli v človeka, verjeli v množice. To so tudi pri nas začetniki in, kolikor niso padli v vojni, so danes ustvarjalci socialističnega realizma. Njih predvojni smoter je, morda nevede, preprosto povedal pokojni sarajevski slikar Ozmo: »Naši gozdovi so res čudoviti, samo zdaj ni čas, da bi slikali le njih lepoto, ko moramo razkrinkavati kapitaliste in prikazovati njih krivdo nad ljudstvom, ki zaradi njih tako nečloveško životari ob teh prelepih gozdovih.«

Ti in oni so izražali svoj čas; prvi klaverni konec, drugi mladost, prevrat in zmago.

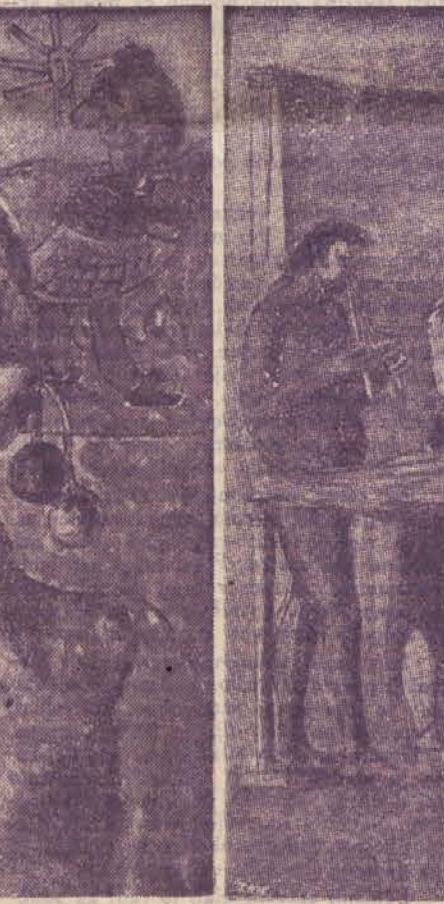
Po svojih delih se zdi tem drugim najbližji Marij Pregelj. Poznamo ga po njegovih platnih in ilustracijah. Razstavljene slike so barvno pestre, sveže in drzne (Soline, Dvorščak itd.). Tehnika slikanja, risanja, komponiranje in perspektiva mu ne delajo težav. Čeprav prikazuje na svojih platnih skoraj izključno krajine, je pogled v njegov del razstave vse prej kot dolgočasen. Motive pogumno izbira in je svojski in bogat v njih obdelavi. Pregeljeva posebnost je podolgovat, nizek, pravokotniški format, kar daje krajini vtis razsežnosti.

Boli kot z olji preseneča na razstavi z nizom ilustracij k Homerjevi pesnitvi »Ilijada«. Odkar so skoraj pred dvesto leti odkrili grško kulturo, so vse starogrško literaturo opremili av tistem omlednem slogu klasicizma, ki naj bi bil soroden, če ne enak elogu grških umetnin in klasične dobe ne glede na to, ali je besedilo ustrezalo, ali je bilo za sto ali tisoč let mlajše ali starejše. Pregelj

kostmi. Tu je Pregeljeva ilustracija z mrtvecem: truplo leži na visokem odru, za njim zastor, ob glavi in nogah dva godca z liro in piščalmi, ki igrata žalostinke, v ospredju v sredi zavija pes, zadaj pa dvoje jokajočih žena. Toliko postav, a ima vsaka dovolj zraka. V pet in dvajsetih ilustracijah ni bilo lahko razpostaviti ljudi, oblake, kose pohištva, grmado z mrtveci! Pregelj se je izkazal za mojstra figuralne kompozicije. Prav zato bi si želeli, da bi pokazal to vejo umetnosti brez vezanosti na književno besedilo z motivi iz sedanjosti. Zdaj se je pri nas knjižna ilustracija tako razvila, da bi lahko zbrali in izbrali vsa važnejša dela te vrste raztresena po knjigah, revijah in časopisih za skupno razstavo.

Miha Maleš: Podoba hčerke (olja)

Marij Pregelj: »Ilijada« (ilustracija)

Pogled v PARIŠKA GLEDALIŠČA

Pariz je mesto z največjo in najbogatejšo gledališko tradicijo v Evropi. Danes ima pri svojih 5 milijonih prebivalcev nekaj nad 70 gledališč, če všteto tudi »Music-halle« in »Chansonniere«. Med temi so všteta tudi velika državna gledališča, ki uživajo svetovno slavo, kakor Opéra, Opéra-comique, Comédie française v dveh dvoranah (salle Richelieu in salle Luxembourg) in Palais de Chaillot. Vsa druga gledališča so menda privatna last in so raztresena po vsej širni površini Pariza.

Velika državna gledališča uprizarjajo predvsem starejša klasična dela in le redko kdaj se na teh velikih odrih pojavijo kako delo sodobnega avtorja. Skoraj vsa druga gledališča pa več ali manj uprizarjajo novejša stviri.

Kvaliteta uprizoritev v centralnih gledališčih je znana po vsem svetu, vendar ni da bi podcenjevali večino ostalih. Poudariti je treba predvsem velike prednosti, ki jih nudi okolnost, da delujejo v takšnem milijonskem mestu, kot je Pariz. Če bi sicer primerjali odstotek občiska glede na številno prebivalstva pri nas in pri njih, bi bila razlika verjetno ogromna in v našo korist. Toda dejstvo, da srednji Parizan ljubi gledališča, da jih obiskuje in se mnogo zanima za

odrov, se danes v Parizu ne uprizarjajo več. Sartre kratkomalo ni več zanimiv. Vendar pa danes v francoski kulturi (mislimo seveda buržoazni) ni nobene osebnosti, ki bi mogla v polni meri nadomestiti Sartra, dasi je njegov vpliv občuten še marsikje.

V pogojih globokega poraza francoskega ljudstva, v pogojih vedno globlje ekonomskega propadanja, v pogojih zlagane, toda na vsakem koraku proslavljane svobode, med neprestanimi ostrimi političnimi diskusijami, med stalnimi toda brezizhodnimi štrajki in borbami delavskega razreda, v strašni ekonomski nesigurnosti srednjih slojev, ki dajejo Parizu morda najznačilnejše lice — ostaja ta umetnost več ali manj dezinteresirana, daleč od vsega tega, brez perspektive, izgubljačo se v prepadih »nepoznanec človeške duše, subjektivistična, stremč v protislovja med »večnimi« praviciami in resnicami ter težnjami posameznih ljudi.

Poleg tega sem iz večjega števila razgovorov s preprostimi gledalci, ki več ali manj svede gledališkemu dogajanju, dobil vtis, da je zanje teater samo preprosta zabava, razvedrilo in od njega zahtevajo le, da jih popelje v nekaj drugi svet, kjer bi vsaj v tistih kratkih večernih urah pozabili na vsakdanje težave in te gojbe. V njih ne iščejo odgovorov na pereča vprašanja, umetnost je zanje nekaj preveč »vzvišenega«. Takšna je pač pariška publika in ta ima gledališče, kakršno ji prija. Približljani so psiho-

loški problemi, ki gonijo gledalca, da se pogloblja v najbolj močne probleme individuala ali pa veseloigre s petjem, pestro, formalno dogmami, s čudovitimi svetlobnimi in sceničnimi efekti izdelane revije, ki uklenejo človeka v ozke okvire seksualnih občutij ali ga pa čisto preprosto le dražijo. Tako nekako je že nešteto krat ugotovil in še ugotavlja pariški napredni tisk.

In resnično je seksus danes v Parizu tisto, ki je v središču zanimanja povprečnega gledališkega gledalca. Cabareti in Music-halli so najbolj obiskovane dvorane. Kaj vse tu more videti razvajeno pariško oko, je našim pojmom težko predstaviti. Kaj vse je dosegla tisočletna kultura na polju arizma, v iskanju novih izraznih oblik, pri stalnem propadanju umetniške vsebine, je težko povedati. Nepojmljive akrobacije polgolih deklet, ki izvežbane v trdih čolnah, za pihel za služek razkazujejo tu svoja izbrana telesa. Najbolj modernizirani odri, ki lahko vsako minuto menjajo sceno, kakor so odri v »Casino de Paris«, »Folie bergères« itd. so namenjeni takšnim predstavam brez vsebine, toda polne leska, z do skrajnih preciznosti našudranimi nastopi. Strmiš nad arizmom, nad neverjetnim formalnim znanjem, čudovitim odskrim efektom, duhovitostmi itd.

Pa so tudi druga gledališča, ki morda resno skušajo reševati boleče probleme. Takšno je na primer relativno mlado gledališče »Hébertot«, ki je bilo usta-

novljeno šele leta 1920. Ustanovil ga je gledališki fanatik Hébertot, človek, ki je vse svoje življenje vsak svoj dan posvetil tej umetnosti in o katerem piše gledališki list ob priliki njegove smrti, da je izjavil, ko se je vrnil z osemindvajsetga dopusta, ki si ga je privoščil po mnogih letih: »Vračam se bolj utrujen, kakor prej.« Dopust ga je bolj izmučil, kakor delo. Navajam ta primer zato, ker je takšnih fanatikov gledališke umetnosti v današnjem Parizu še mnogo, mnogo.

To gledališče daje letos dramo »Les justes« (Pravični), ki jo je napisal Albert Camus, Albert Camus, Alžirec po rodu, pol španskega in pol francoskega porekla, ima pri svojih 37 letih za seboj že dokaj pestro literarno pot. Novinar in urednik pri »Combatu«, novelist in dramatik, je bil med vojno član Rezistence, objavil pa je zlasti po vojni vrsto romanov in dram, ki so mu prinesle v Parizu tako spoštovano slavo. In danes se o njem govori kot o eni najpomembnejših oseb moderne francoske literature.

Drama »Les justes« je drama borcev za pravico, ljudi, ki to pravico hočejo uveljaviti kljub vsemu in proti vsemu. Sami pa so osamljeni od slehernega in vseh. Prešinja jih velika ljubezen do ljudstva, ker to pravico hočejo ustvariti zanj — toda v sami dramji se čisto postavlja vprašanje: »Zakaj ljudstvo tako strahno molči na naše prizadevanje? Molči in trpi. Mar spi?«

(Nadaljevanje sledi.)

V zasavskih gozdovih sade rdeči bor in kostanj

Litija, 7. aprila. V zasavskih gozdovih pogodujejo. Pri nas imamo obilne gozdove, ki so vadinoma v državnih rokah. Te gozdove, nekdanji last bogatih fevdalcev, upravlja sedaj gozdna uprava v Smarternem pri Litiji. Pod njeno upravo so gozdovi od Zaloge pri Ljubljani do Zidnega mosta v skupni površini 5188 ha.

Vse poseke plansko pogodujejo. V nekaterih krajih pogodujejo gozdne brigade, na pomoč pa so jim prislošili tudi dijaki litijske gimnazije, učenci litijske in drugih osnovnih šol v Zasavju. Do sedaj so posadili že več desetletnih sadik. Sedva pogodujejo pod strokovnim nadzorom gozdarjev. Gozdne sadike dobavljajo gozdna drevesnica na Ponočju pri Litiji, kjer goje nad pol milijona sadik. Kakih 50.000 sadik so posadili že v letu aprila, kar je prvi del in v tem mesecu in tako obnovijo poseke v državnih gozdovih.

Va leta doslej smo po naših gozdovih sadili največ smrek. Tako je narokovalo gozdarstvo starega kova, ker so smreke po naših gozdovih najhitreje raste in daje tudi največ dohodka. V novi Jugoslaviji pa gledamo gospodarstvo in tudi gozdarstvo z druge strani in ne samo zaradi strogo pridobitnih. Tako so gozdarski strokovnjaki dognali, da stalno sajenje smrek preveč izčrpa zemljo. Dočim je vrhno zemlje z odpadnim listjem izboljšati z zemeljsko plastjo, ki odlepajo igle z leti kvarijo, ker ne gubejo. Tako se spreminja humozna zemeljska plast

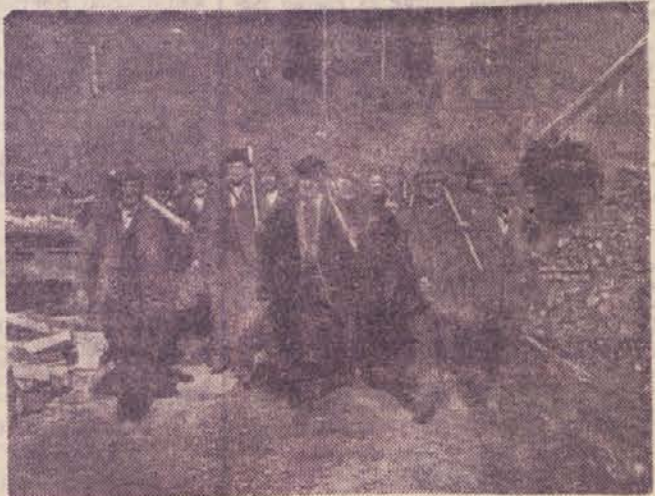
v kisel. Smreke pa zahtevajo bolj nevtralna tla, to je taka, ki niso bažirna. Na zemlji, kjer so raste poprej smreke, najbolj uspešno raste kostanj in rdeči bor. Za kostanj, ki je v našem gospodarstvu zelo iskano drevo, so najbolj ugodna tla v gozdovih prav od Ljubljane do Zidnega mosta.

Gozdove pa zasadijo tudi kmetije, ki jih je pritegnil dober vzgled naših državnih gozdov. Prilivniki stikajo za sadikami potom okrajnih ljudskih odborov. Pri dobavi sadik zasavskim kmetom pa se je spet izkazal nesrečni birokracij. Čeprav imajo na Ponočju v gozdni drevesnici okoli 150.000 dobrih močnih gozdnih sadik, so v Ljubljani dočeli, da bodo zasavski kmetje dobivali za pogodovanje svojih gozdov sadike z gozdnih gozdnih drevesnic. Tako morajo kmetje iz Litije, Save, Mirne in drugih vasi pod Sv. goro mimo ponoviške gozdne drevesnice po sadike na Gorenjsko. Te pa so zaradi vednevnega ležanja po skladiščih in zaradi vlakn nerabne, ker so medtem navadno posušili. Ta nepremišljena delitev sadik zasavskim kmetom bi se dala s pametno potezo odpraviti!

Zanimivo bi bilo tudi poizvedeti, koliko uporabnih sadik iz ponoviške drevesnice je prišlo v druge kraje, kamor jih mora drevesnica pošiljati po plane, ki ga je izdelal nek nevljudski birokrat. Ponoviške so morale namreč poslati odvečne gozdne sadike na Dolenjsko in na Gorenjsko. Pa recite, če ni hudo, ako se birokrat od ljubljanske mize spravi celo v zasavske gozdove. — Z.

Lovci skrbe tudi za pogodovanje Pohorja

Kakor vse ostale družine v poljčanskem okraju se je tudi lovčka družina v Slov. Konjicah obvezala, da bo prispevala svoj delež pri izvršitvi plovila v gozdarstvu. Medtem ko so lovci iz Oplotnice v času predvlasti delali pri spravi lesa, je lovčka družina Slovenske Konjice preteklo nedeljo polnočevno delala pri pogodovanju na Pohorju. Na silki vidimo lovec, ko grejo na prostovoljno delo. L. M.

Pogodovanje na Dolenjskem

Novo mesto, 7. aprila. Uprava gozdnega gospodarstva Novo mesto je letos organizirala načrtno pogodovanje za pogodovanje golčav ima pripravljeno pol milijona smrekovih in borovih dreves. Gozdne uprave Črnomelj, Trebnje in Novo mesto tekmujejo med seboj. Najboljše uspehe je doslej dosegla gozdna uprava Novo mesto. Do 15. marca je posadila 30.000 smrekovih dreves. Pri pogodovanju sodelujejo nameščenci raznih podjetij, gimnazij, učiteljskih in delavcev tovarne Igrač. Največje zasluge za uspešno pogodovanje ima tov. Maks Pavlin. Enako se je izkazal tudi kolektiv tovarne Igrač. — R. F.

in na Notranjskem

Rakek, 7. aprila. V nedeljo so se pred gozdno upravo Planina pri Rakeku že pred sedmo uro zjutraj zbrali prostovoljci, ki so odšli proti Makovcu, kjer so pogodovali golčave. Do 13. ure so posadili 350 smrekovih sadik. Te sadike so udeležili tudi 51 letni starček Jakob Albrecht, ki je bil s svojimi delom zred ostalim. Tudi dijak gozdarstva tekmiku Alojz Zetko je pridno pogodoval, čeprav je invalid in ima samo levo roko. Na akcijo je bila povabljen tudi uprava manipulačije Planina LIP, od katere sta prišla samo dva biva logarja in en gojenec gozdarstva tekmiku. — S. J.

Tako se ne pomaga doječim materam

Kamnik, 8. aprila. Poverljivost za trgovino in preskrbo OLO Kamnik je z okrožnico št. 60-183 z dne 23. 3. 1950 izdalo prepoved vsaj trgovski mreži v okraju, da šivil na nakaznica z doleže mater ne sme izdati njihove razne izdelave okrajnega magazina št. 9 v Kamniku. Zaradi te prepovedi morajo doleže matere tudi po 30 km daleč hoditi po šivila v Kamnik, namesto da bi jih dobile v svojih najbližjih trgovinah. Take je veliki večini mater onemogočeno kupovati dodatna šivila.

Preključ

Preključem vsebino članka pod naslovom Tako rešujejo stanovanjsko stisko, ki je bil objavljen dne 23. marca 1950 v Ljudski pravici, ker so navedbe zaradi napadnih dobitnih informacij netočne. — Perne Anton, Lukovica št. 5 pri Domalah.

Ob tem primeru uredništvo vse svoje priložnostne dopisnike opozarja, naj vse podatke dobro preverijo, da bodo dopisi zares objektivni in točni. Posebno to velja za kritične dopise. Hkrati vse priložnostne dopisnike opozarjamo, naj pod dopis navedejo svoje polno ime s točnim naslovom, ker anonimni dopisi niso — v koži!

Novo Surovine

Vemo, da so surovine vsaka snov, ki jo je mogoče predelati v izdelek. Surovine so kmetijski pridelki, rudnine, plini — tudi zrak — in celo voda. Surovine pa so tudi zavrženi, obrabljeni izdelki — odpadki. Surovina je dandanes marsikaj, kar še nedavno ni imelo nobene vrednosti. Surovin je čedalje več. Zdj je že težko reči, kaj ni industrijska surovina. Razvoj sodobne industrije hkrati s tehničnim napredkom in razvojem kemije se kaže zlasti nazorno prav v tem, da se pojem surovin vedno bolj razširja; kar se je še včeraj zdelo neuporabno, je danes dragocena surovina; blato se dobesedno spreminja v zlato.

RAZMETANI ZAKLADI

Dandanes ni več najbolj pereče, da še odkrivamo nadaljnje, nove surovine, ampak da odkrijemo najprimernejše načine, kako bi se odkrile surovine čim uspešneje zbirali. Na surovine našim uspešnim posevki; amali bi celo reči, da se utapljamo v neprecenljivih zakladih surovin, ki jih pa kljub temu zelo primanjkuje prav zaradi tega, ker so posevki razmetani. Še vedno nimamo našli dovolj zadostno voljn načinov, kako bi uspešno in stalno zbirali mnoge surovine, ki ostajajo več ali manj neizkoriščene. Premalo izkoriščamo stari papir, čunje, nerabne kovinske predmete, steklene črepinje, lesne odpadke, zdravilna zelišča, postranske industrijske izdelke — odpadke, odpadno

V RADGONSKEM OKRAJU PA SO ŽE ZAKLJUČILI

Gor. Radgona, 8. aprila. Pri nas so že 100% izpolnili plan, ki zajema ta pogodovanje gozdov in 2 in pol hektara spopolnitve pogodovanja. Posajenih je bilo 10.000 borovih in 1100 topolovih ob cestah in železnicah ter 1000 jesenovih sadik. Pogodovali so pionirji in pionirke osnovnih šol Slatina Radenci, Kapela, Videm ob Sečvnici, Sp. Sečavnica, Stara gora in Radgona. Pri delu je bilo zaposlenih 350 učencev. Spopolnitve pogodovanja pa so izvedli kmetije sami. — Iv.

V Skomarju je dobra kmetijska zadruga

Slov. Konjice, 9. aprila. V nedeljo 2. aprila je bil v Skomarju, znani partizanski vasi na Pohorju, občni zbor KZ. Zgodaj zjutraj so žene in dekleta okrasile kraj, kjer je bil občni zbor. O doseganju delu sta poročala predsednik KZ in vodja tesnega odseka. Po njihovi poročili, iz katerih je bilo razvidno, da je bil plan v vseh sortimentih presežen za 18%, so sklenili, da ustanovijo še kovaško in čevljarstvo delavstvo. Lesni odsek pa je napovedal tekovanje vsem KZ v mariborski oblasti glede čimprejše izpolnitve plana za leto 1950. L. M.

Tekmovanje igrajskih skupin

Meatni odbor za ljudsko prosveto je razpisal od 15. do 30. aprila tekovanje igrajskih skupin kulturno-umetniških društev mesta Ljubljane. K tekovanju so se prijavilo 16 igrajskih skupin s pretežno dobrimi, naprednimi deli. Ti naši ljudskoprosvetilci delavci, ki poleg svojega vsakdanjega dela v tovarnah, ustanovah in solah posvečajo vse proste ure delu v igrajskih skupinah, se so lotili tekovanja z vso vneto. Pri desetih družinah so prevzeli režijo člani SNG in slušatelji IV. letnika akademije za igrajsko umetnost. Ostale družine delajo s svojimi režiserji-amaterji.

NE ODPADKI, AMPAK ZAVRŽENE SUROVINE

Za kar je bilo nekdanj primerno ime — odpadki, dandanes nikakor ni več. Odpadkov v resnici ni — gre le za zavržene, neizkoriščene surovine. Tako imenovani odpadki nikakor niso tudi manj vredne surovine, samo nadomestilo za pristno surovino. V resnici so odpadki v mnogih primerih nujno potrebne surovine kot primere navadnim surovinam, če hočemo izdelati boljše izdelke. Tako je znano, da so n. pr. stekleni izdelki mnogo bolj izprimesi raztopljenih črepin. Za boljši papir nujno potrebujemo čunje — odpadke, ki jih mnogo premalo zbiramo. Stare železje (pod tem imenom razumemo tudi zavržene jeklene predmete) je nujno potrebna surovina za

UZAVAZAMO SUROVINE, KAKRSNE LEŽIJO NA SMETIŠČIH

Ko mečemo med smeti »odpadke«, n. pr. stare čunje, pač ne pomislimo, da tekatilna industrija nujno potrebuje prav takšne surovine; premalo etarih čunj prejema; zato jih moramo uvažati. Za dobro suknjo je treba precej volnenih etarih čunj. Za dobro volneno tkanino porabijo 50% nove volne, 20% čunja in 30% materiala iz etarih čunj. Čim manj etarih čunj prejema to tekatilna tovarna, tem več potrebujejo svezega bombaža in volne. To pa navezadnje pomeni, da izdelajo tudi tem manj blaga, ker je količina novih surovin omejena. Starih čunj bi nam bilo treba uvažati. Treba bi bilo le urediti zbiranje obošenih oblek in krp. Zračunali so, da bi bilo več kakor dovolj etarih čunj za našo tekatilno industrijo: vsak koski porabi povprečno po eno obleko v dveh letih in par perila na leto. Pet milijonov možkih prebivalcev bi moglo prispevati na leto 3.750.000 kg etarih čunj. Razen tega bi še ženske prispevale 5 milijonov kg čunj in krp na leto. Skupaj bi torej imeli 8.750.000 kg etarih čunj in krp na leto. Iz tega bi pridobili 525 vagonov volne v vrednosti 5 milijard 188

PO USPEHU NAŠIH SMUČARJEV V ITALIJI Cortina je za las odnesla pokal Tržiču

Kaninski smuk je v Italiji še tradicionalna prireditve. Zelo težavna tekmovalna steza za privlačiva vasko leto ogromno število gledalcev. Na dan tekmovalnja stoji dolga kača avtomobilov na gorski cesti pod in nad zavetnikom na Selli Nevei.

Steza, ki je dolga nekaj nad 2 km, ima 3 značilne dele: dolgo prečko na desno, vijučasti gozdni del in strmi smuk, nazvan »kanal« v oltj. Kljub temu, da je steza razmeroma kratka, ima 700 m višinske razlike, kar priča o silnem padcu.

Letos se je zbralo na Kaninu lepo število priznanih alpskih mojstrov. Med njimi je bila zlasti izrazita Italijanska konkurencija: državni prvak Monti, Carlo Gartner, drugi na ranglisti, reprezentant Roberto Lacedelli, njegova brata Innocenti in Alfonso, reprezentant A. Alvera, poleg tega tekmovalci iz Avstrije in Nemčije. Tako je stalo na startu kompletno italijansko nacionalno moštvo, razen Zeno Colaja, močno avstrijsko in nemško moštvo ter jugoslovanska ekipa.

Naši fantje so vzbujali na treningu splošno pozornost s svojim tveganim krmarjenjem. Na ledeni progi je sledil Tinček na treningu svoje odlične švedske smuki. Komaj smo ga potolažili ob tej izgubi. — Praček se je močno udaril v desno ramo, kar ga je resno oziralo pri vsem nadaljnjem udeleževanju. Snežne razmere so letos dovolile start na vso dolžino steze. Ves čas vado je bil sneg ledeno trd, tako se je zdelo, da bo ostal tak tudi za tekmo. V nedeljo zjutraj je bil res ledeno trd do 11.30, ko ga je nemadni jug priketno omehčal. To je bilo usodno za nekatere člane naše reprezentance, ker so mazali za ledeno trd sneg in jim potem ni drselo, kot bi jim steer moralo.

Na startu je bilo okrog 12.30 vse precej nervozno. Maršakerji tekmovalce je nemirno krožil po ravnini nad startom, ker nihče ni vedel, da se je medtem znehčala vsa steza, številka 4 je bil Tinček. Pognal se je v silnem tempu na stezo, toda tvegati ni preveč, ker je vesekoli čakal, kdaj bo naletel na smrznjeno stezo vsaj v seceli. Kmalu je uvidel, da je mehko vseoprost, zato je krmaril naravnost v divjem smuku do cilja. Za njim se je kmalu spustil Matevž. V divjem smuku je klonil na težavnem mestu, toda mnogi ni izgubil. Slavko Lukano je krmaril ekrajno premišljeno, tudi njega je motilo, da ni bilo pomrznjenih mest na stezi, spuščal bi se še hitreje.

Praček in Bertonec sta zaradi mehkejših smučk mazala bolj debelo, kar jima je vzele v mehkem snegu precej dragocenihi sekund.

OBVESTILO MINISTRSTVA ZA ŽELEZNICE O PROMETNI NESREČI NA POSTAJI RIPANJ

Beograd, 8. aprila (Tanjug). Sedmega aprila ob 15.59, ko je potniški vlak št. 114 vozil v postajo Ripanj, sta se iztirila na vzhodni kretnici zadnja dva potniška vagona in se prevrnila. Vagona sta se iztirila, ker je kretničar, kateremu je preprečevala prost razgled neka lokomotiva, obrnil kretnico protipredpisno pred popolnim prehodom potniškega vlaka čez vhodne kretnice.

Pri nezgodi je izgubilo življenje pet potnikov, poškodbe pa so dobili štirje.

Smrtno so se ponorečili Nikola Teokarević iz Prizrena, Dragutin Mišić iz Kusatka, Milan Domranović iz Sarajeva, Dragoljub Siković iz Rogaeča in Ljubomir Trajković iz Resave. Ranjeni so Milan in Romanija Marković iz Mladenovca, Milka Pantelić iz Gubereva in Franjo Poljak iz Zablja. Ponesrečenec so nudili takoj prvo pomoč, nato pa so jih z avtomobilom prepeljali v državno bolnišnico v Beograd. Prečkava je v teku.

Košarkaši »Genove« bodo v torek igrali v Ljubljani

V torek bo na novo urejenem stadionu SD Zeleniščarja v Siki prijateljska tekma v košarki med moštvom BBC iz Geneve in domačim Zeleniščarjem. Košarkaši BBC »Genove« so bili leta 1946 prvaki Švice, prav tako pa so tudi letos na čelu lestvice skupno z moštvom »Uranias« z istim številom točk. Gosti bodo nastopili v kompletni postavi. V moštvo so štirje reprezentanti, med njimi tudi kapetan državne reprezentance Winckler, ki je za 16-krat igral za državno moštvo, poleg njega pa še Ditols, Sangven in Midry, ki so igrali proti naši reprezentaciji v Neaplju in Nici. Pred kratkim so švicarski košarkaši z uspehom gostovali v Franciji. Moštvi bota nastopili v naslednjih postavah: BBC »Genove«: Winckler, Prachen, Hermann, Bolre, Von Ginton, Sangven, Ditols, Midry in Regers. Zeleniščar: Vozelj, Dvoržak, Amou, Feuš, Tošič, Miller, Den, Remic, Brdnik, Škrjanc in Kržič.

Pričetek glavne tekme bo ob 17.30. V predtekmi se bodo srečali moštvi Poleta iz Maribora in Zeleniščarja II.

Prva tekma nogometašev Lokomotive v Švici

Na svojem gostovanju po Švici je zagrebška Lokomotiva odigrala v petek svoje prvo tekmo proti nogometašem Chaud de Fontaine. Čeprav je Lokomotiva vodila z rezultatom 2:1 v prvem polčasu, je uspelo domačinom rezultat izenačiti na 2:2. Za Lokomotivo sta dosegla gole Firm in Koželj. Lokomotiva je nastopila v naslednji postavi: Zmara, Kolakovič, Ožgovič, Zerjav, Andrežec, Relas, Bobek II., Cimermandič, Firm, Kapetanovič in Koželj.

Naši smučarji grede zopet v Italijo

Šest naših najboljših alpskih vozačev bo sodelovalo na smučarskih tekmovalnih v Marمولatti v Italiji, ki bodo 15. in 16. aprila. Na teh tekmovalnih bodo startali tudi smučarji iz Italije, verjetno pa tudi iz Francije, Avstrije in Italije.

Fizikulturniki v St. Petru na Krasu širijo svoje vrste

Pred letom dni so v St. Petru na Krasu ustanovili športno društvo. Vključeni športniki pa so kmalu uvideli, da brez sistematične splošne telesne vadbe ne bo mogoče dosegati športnih uspehov. Odločili so se, da začne z osnovno vadbo ter pri tem pokazali veliko požrtvovalnost, dobro voljo in veselje do fizikulture. Takrat namreč ni bilo prav nobenega primerne prostora na razpolago. Pozimi so telovadili v nezakurjeni veži kimo-dvorane ali pa v železnikarstvu. Navdušen telovadec in dober organizator Bojan Minatti je nato uvedel redno vadbo za 6 telovadnih vrst. Vendar tov. Minatti ni organiziral samo redne vadbe. Njegova velika zasluga je tudi v tem, da nam vzgaja vodilne telovadne kadre iz vrst mladine. Dve telovadki sta že opravili tečaj. Uspešno vadi plinirke in članice zlasti tov. Mira. Tov. Evgen Klobošar, mladinec-dijak, nima tečaja, vendar pod vodstvom tov. Minattija lepo napreduje.

NOGOMETNI SPORED SD KRIMA

Danes bo postavilo SD Krim na svoje igrišče pod Rakovnikom pet moštev s celodnevnam nogometnim sporedom. Spored tekem: Ob 9.15 prijateljska tekma med pionirji Odreda Krim. Ob 10 prijateljska tekma mladinci St. Vid proti Krim II. Ob 13 prvenstvo ljubljanske skupine Triglav: Krim II, ob 14.30 prvenstvo mladinske lige Proleter (Koper): Krim, ob 15.45 prvenstvo slovenske lige Zeleniščar (Mrb): Krim.

Uspešen nastop ptujskih odbojkašev

V nedeljo 2. aprila je odbojkaška ekipa TD Mladosti iz Ptujia gostovala v Čakovcu, kjer je odigrala nekaj tekem z odbojškimi tamkašnjega TD Mladost. V prvi tekmi sta se srečali juniorski ekipi TD Mladosti iz Ptujia in TD Mladosti iz Čakovca. Zmagali so zasluzeno Ptujčani z rezultatom 3:0 (15:14, 15:8, 15:7). To je lep uspeh, ker so juniorji iz Čakovca tudi mladinski prvaki Hrvatske v odbojki. V drugi tekmi sta se srečali drugi moštvi obeh društev. Tudi v tej tekmi so zmagali Ptujčani s 3:0 (15:10, 15:8, 15:7). — Popoldne se je odigrala glavna tekma, in sicer med juniorji Mladosti iz Ptujia in seniorsko ekipo Mladosti iz Čakovca. Po razburilivi igri so zasluzeno zmagali Ptujčani z rezultatom 3:2 (15:11, 15:11, 15:15, 15:9). To pa je doslej sploh najboljši uspeh ptujskih odbojkašev, ker si moška vrsta Mladosti iz Čakovca delna je stvica hrvatskega prvenstva v odbojki prvo in drugo mesto. S temi lepimi zmagami so odbojkaši Mladosti iz Ptujia pokazali, da sodijo med najmočnejše ekipe v oblasti. M. K.

Kolesarski cross v Markovcih

V nedeljo 2. aprila je priredilo TD v Markovcih pri Ptujia kolesarski cross. Proga je vodila iz Markovcev do Turnišča pri Ptujia, kjer so bile isti dan tudi konjske dirke. Proga je bila dolga 9 km, startalo je 15 članov, ki so prispeali vsi na cilj. Tekmovalce je močno oziral veter. Prvi je prispeal na cilj Franc Stumberger s časom 19:45 minut, 2. je bil Anton Lesjak s časom 20:05, 3. mesto je zasedel Jože Strašela s časom 21:10, nakar so se vrstili ostali z nekoliko slabšimi časi. Tekmovalci so z navdušenimi koleci. Pri kolesarskem crossu so Markovski fizikulturniki pokazali, da goje tudi druge športne discipline, a ne samo telovadbo.

Svetovni rekord japonskih plavalcev

v štafeti 4 x 200 metrov — 8:40,6. San Paolo, 7. aprila. V San Paulu v Braziliji gostujejo japonski plavalci, med katerimi je tudi svetovni rekordur Furuhashi. V San Paulu so imeli že dva turnirja, ki pa sta potekala brez pričakovanih rekordov, kajti japonski plavalni fenomeni so igrali ležerno, ker niso imeli odgovarjajoče konkurence. Na drugem turnirju, ki je bil preteklo sredo, pa je japonska štafeta, sestavljena iz plavalcev Hamaguchi, Hachisuma, Hurumaya in Furuhashi postavila v štafeti 4 krat 400 m nov svetovni rekord s časom 8 minut 40 sekund in 6 desetnih sekund. Prejšnji rekord 8:45,4 je prav tako držala japonska štafeta športnega kluba Tokio. Poprečni čas plavalcev, ki so sestavljali štafeto, je 2:10,1.

Na 100 m prosto je Japonec Hamaguchi zmagal v 58,1 sek. pred Brazilcem Jordanom s 1:01,3. Furuhashi je zmagal na 800 m 10: 8,6. Trener japonske ekipe, znani plavalec in rekordur Yusa je, kakor sam Furuhashi, mnenja, da je čas novega svetovnega rekorda na 400 m prosti, ki ga je pred dnevi postavil Avstralec Marshall, vendarle ne nerealno, ker je postavljen v 25 m bazenu. Furuhashi je mnenja, da bi v takem bazenu preplaval 400 m v 4:25,5.

Priprave za Olimpijado v Helsinkih

Predstavniki vseh mednarodnih športnih federacij se bodo 12. in 13. maja sestali v Kodanju z mednarodnim olimpijskim odborom. Na tem sestanku bodo obravnavali program in organizacijo olimpijskih iger, ki bodo leta 1952 v Helsinkih. Vsako federacijo bosta zastopala dva predstavnika. Priprave za tekovanje je prevzel finski olimpijski odbor. Organizacijski odbor je doletel že prejel plana in številih držav z različnimi predlogi kako naj se organizira tekovanje. Vstopnice za olimpijske igre bodo začeli prodajati leta 1951. Za stanovanje tekmovalcev bodo zgradili olimpijsko vas, v kateri bo prostora za 4000 tekmovalcev. Za tekmovalce bodo zgradili posebno naselbino, v kateri bo prostora za več kot 500 tekmovalci.

Stig Breunung, znani trener za rokoborbo, pride v Jugoslavijo

Eden najboljših poznavalcev rokoborbe in znameniti švedski trener Stig Breunung bo treniral nekdanji čas našo državno reprezentanco za rokoborbo. V naši državi bo ostal neka itodov. V tem času bo imel krajši tečaj za naše trenerje. Pripravil bo našo državno reprezentanco za srečanje s Francijo.

Nadaljevanje na 6. strani.

ZVEZNI TURNIR V PTUJU

Put, 8. aprila. III. kolo: Molerovič: Zagor 1:0, Čebalo: Sikosek 0:1, Filipič: Kukovec 0:1, Nemec: Rosandić remis, Mestrovic: Muzlovic 0:1, Bayer: Kovčević 0:1, Jurčić: Mažurani 1:0, Čisar je bil prost. Stanje po III. kolu: ing. Sikosek, Kovčević 3, Kukovec 2 in pol, Filipič 2, dr. Nemec, Molerovič, Jurčić, Mažurani 1 in pol itd.

Kratke vesti

V nedeljo se je v okviru mostovskega šahovskega prvenstva mariborske oblasti odigral dvojni meč z mladostno SD Ptuj in drugim mostovom Poleta iz Maribora. Zmagali so Ptujani z rezultatom 5:2 in eno partijo, ki je v dobljenem položaju za predstavnika Ptuja poslana v ocenitev. Na brzoturniru za prvenstvo Ptuja v marcu, ki se ga je udeležilo 27 igralcev, je zmagal v finalu Janez Podkrajšek, ki je premagal vse svoje nasprotnike; drugo in tretje mesto sta si delila Edo Rudolf in Mirko Toš, četrti je bil Rudi Podkrajšek, 5. Fredo Pešl itd. Mojster Stojan Puc je imel pred dnevi za člana SD v Kranju obirno predavanje o radio-matohu s ZDA, po katerem je na demonstracijski desk nazvočim razlozila obe partiji z Dakejem. Ing. Sikosek je odigral simultanko proti 25 članom delovnega kolektiva tovarne Iskra v Kranju, ki so tri partije dobili 4 remizirali in 15 izgubili. Naslednje šahovsko predavanje v Radu Ljubljana bo 13. aprila ob 21.05. Mojstra Stojan Puc in Miljan Germek sta odigrala preteklo soboto dve simultanki v Sežani proti 57 nasprotnikom iz Počojne, Rakeke, Gorice, St. Petra, Sežane in gostom iz Kopra. Puc je 33 partij dobil, 7 remiziral in 1 izgubil. Dobil je Stane Novljan iz Postojne. Remizirali so: Beltram, ing. Viher in Serjal (Koper), Juvančič in Kastelic (Rakek), Bariš in Frano Vidic (Postojna). Germek je od 26 partij dobil 21, izgubil 3 in 2 remiziral. Dobili so: Kraj in Perhavec (Sežana), Boris Kermavner (Koper), remizirali pa: Škerk (Postojna), Ravbar (Sežana). Simultanki je spremljalo mnogo gledalcev. Po prireditvi je bil posvet šahovskih organizatorjev na Primorskem, katerega sta se udeležila predsednik in tajnik SZŠ. Gleda na veliko zanimanja za šah med primorskim ljudstvom je bil izdelan nester delovni program. Tako bo med drugim 2. maja dvojni na 200 desekah med šahisti ljubljanske in goriske oblasti v Postojni. V maju bo v Sežani tečaj za organizatorje. Preteklo nedeljo so šahisti Kranja odigrali dvojni na 23 desekah z Jeseničani. Kranjani so nastopili vednooma z mladinci in zmagali s 12:11. Po dvoboju so odigrali brzoturnir. Naš mojster Stojan Puc je prejel vabilo na mednarodno prvenstvo Beograda, ki bo

od 2.-20. maja 1950. Na turnir so vabljeno: Rosolimo, Blan, Devos (Belgija), Stalca (Italija), Prima (Nizozemska) in Müller (Avstrija). Od domačih mojstrov bodo igrali: S. Vuković, Djaja, Ivkov, Janošević, Karaklačić, S. Nedeljković, Milid, Matanović in Fudžer. Šahovski klub »Krim«, Ljubljana, pripravila zaradi velikega zanimanja za igralce brez kategorij drugi kvalifikacijski turnir. Prijave sprejema tajnik Lorbec vsak ponedeljek, zvečer in šestek med 19-21 v Šahovskem domu. Turnir prične 15. aprila. Končan je turnir za prvenstvo Kofevija, katerega se je udeležilo 15 igralcev. Prvo in drugo mesto si delita Liso in Colnar z 11 in pol točke. Na brzoturniru za februar je zmagal Pogačnik (zven konk), kateremu sledi: Liso, Paradiž in Marinšek itd. Na turniru za prvenstvo marca pa je zmagal Liso pred Šafarjem. V četrtki je bil ustanovni občni zbor SI Postojna, na katerem je bil izvoljen za predsednika dr. Lippal. Društvo ima že nad 110 članov, kar prša, da ima šah v tamnih krajih mnogo prijateljev. Društvo bo vodilo posej Okr. šah. odbora. Po obnemem zboru so odigrali brzoturnir, katerega se je udeležilo 50 članov. V finalu je bil prvi dr. Lippal, kateremu sledita Lokovec in Šibar (St. Peter). V tolažini skupini je zmagal Bogo Lilija.

Inozemske vesti

Velemojster Keres je odigral na Estonskem dve simultanki. Prvo je igral s 43 nasprotniki s čedom: dobil 42, izgubil 1 ter remiziral 2. Pri drugem je 46 partij dobil, 3 izgubil in 3 remiziral. V aprilu bo v Amsterdamu odigral dvojni Nizozemska: Belgija na 10 deskah. Letošnje prvenstvo Dunaja je osvojil Lokveno s 6 točkami od 8 možnih, kateremu sledijo: Grünfeld z 5, Paída 4 in pol, Watzl in Gragger 3 in pol, Schuch 3, Husek 2 in Wuppinger pol točke. Na zadnjem prvenstvu Madžarske je zmagal Barca s 13 in pol točkami iz 17 partij. Sledijo: Köberl 11 in pol, 3.-4. Pagrats in Szilagy, 3.-7. Gereben, Szily in Tipary 10 in pol, 8.-9. Bakony in Benkő 9 in pol. Szabo na turniru ni igral. Na mladinskem mostovnem prvenstvu SZ, na katerem je sodelovalo 13 moštvo, je v finalnem turniru zmagovalo moštvo Leningrada z 42 točkami pred Ukrainko SSR 35, RSFSR 34 in pol, Moskvo 33, Estonsko SSR 32 in pol, Kazasko SSR 18 in Moldavsko SSR 15. V moštvu Leningrada so igrali: Geler, Spaski, Koršnoj, Lutikov, Zaharov, Avtonomov, Staruhin, Ljadanski, Kondratjev in Gankin. Med njimi so nekateri izredno mladi, kakor ml. Spaski 12 in Koršnoj 13 let. Verjetno se bo kmalu kdo hamed njih anglaš mel med najmojnejšimi svetjskimi šahisti.

OBVESTILA

VSEM EKONOMIJAM PODIJETIJ, USTANOV IN MNOŽIČNIH ORGANIZACIJ NA PODROČJU LRS

Nekatero ekonomije ne pošiljajo poročil o poteku pomladanske setve ter s tem onemogočajo OLO in višjim organom celoten pregled nad izvršeno setvijo. Nekatero ekonomije smatrajo, da je dovolj, če pošiljajo poročila svojim UOV ne pa OLO in so v tem smislu dobile od nekaterih UOV tudi taka povelja (posebno zvezeza in republiškega značaja), kar je pa nepravilno. Da bo vsem ekonomijam in njihovim UOV jasno, dajemo glede poročanja sledeča tozadavna navodila: 1. Za usmerjanje in kontrolo proizvodnje na ekonomijah so odgovorna kmetijska poverljiviška odzema ministrstvo za kmetištvo LRS, ki odločajo pri sestavi planov ter z evidenco zasledujejo izvajanje planov. 2. Dnevno telefonsko poročilo o proračunskih poročilih površinskih pošiljajo vse ekonomije (zveznega, republiškega, lokalnega značaja, kakor tudi ekonomije vojske in notranje uprave) OLO, poverljivstvu za kmetištvo. 3. Desetdnevno poročajo (vsakega 10. 20. in 30. v mesecu) na predpisanih obrazcih (POE-1) s problematiko (stanje semen, gnojil itd.) prav tako OLO. Tozadavne obrazce in navodila dobijo ekonomije od poverljivštev za kmetištvo na OLO. Vse ekonomije opozarjamo, da se držijo gorilnih navodil ter odslej redno poročajo o pomladanski setvi. V primeru, da ekonomija ne bo pošiljala poročil, so dolžni OLO proti kršilecem postopati po obstoječih predpisih o kaznovanju državnih uslužbenecv. Predsedstvo vlade LRS sekretariat za gospodarsko koordinacijo

CENE ZA ODKUP ZDRAVIL ZELIŠČ

Predlignica volne in Naklem obvešta stranke, da sprejema in izdaja volno na usluge ob sredah in petkih. Po pošti ali železniški sprejema je količina nad 25 kg, manjše količine se sprejemajo obsešno. Stranko, ki so prinesle volno v predenje v I. tromesečju 1950, prosimo, da jo dvignejo. Uprava predlignice volne, Naklo pri Kranju

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM! Obnovitvena zadruga z o. j. v Cerknem (okraj Idrija) obvešta, da je prošla v likvidacijo. Zaradi tega poziva vse morebitne upnike, da do 15. aprila 1950 predložijo vse svoje terjatve, ker se po preteku navedenega roka iste ne bodo upoštevale. Prav tako poziva vse dolžnike, da takoj poravnajo svoje obveznosti, v nasprotnem primeru se bodo morale sodnijsko izterjati. 2372

POZIV Zveza potrošniških zadrug za glavno mesto Ljubljana in Hkvidacij kot naslednica I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani poziva bivše člana tega društva, da dvignejo svoje hranilne vloge v aprilu 1950 pri blagajni Zveze v Ljubljani, Masarykova cesta 15-I., proti predložitvi hranilne knjižice. 2940

POZIV Odbor za prevoz padlih borecev na Ježico poziva svoje vojnike žrtve iz območja Ježice pri Ljubljani, da javijo imena svojih vojnikišev, vojnikišev in vojnikišev njih imena v spominjske plošče, namočene ob muzejnih partizanski grobnici in spominiku na Stozhacih, in sicer 1. padli v borbi, 2. žrtve talocv, 3. pobiti po črni roki, 4. umrli v internaciji. Prijavijo naj se neprekljeno do 15. aprila 1950, ker se na pomezne prijave ne bo moglo ozdrati. Ustno prijavo sprejema sprejema tov. Dražka Rodič, Stozhac 50, pismono prijavo v Ljubljani na Odbor za prevoz padlih borecv, Ježica. — Odbor. 2254

OGLAS Radniško-službeniška zadruga II. reona, Beograd, ki je v likvidaciji, obvešta v zvezi z izvršeno reorganizacijo, izrova mreže vse svoje poslovne zveze, da vse dogovorjene, a ne realizirane sklenjene pogodbe prenaša na rejoniska podjetja, in sicer po poslih: snide in zelenjavu na Produzede za voče in povrte II. reona, Takovska 10, tekoči račun št. 103-1-6020042, koloniale na Produzede za prehranbeno robu »Vojvodina« 27. mara br. 22, tekoči račun številka 103-1-6020056, in industrijsko blago na Produzede za trgovinu mešovitim robom »Morava«, Bulevar Crvene armije br. 9, tekoči račun št. 103-1-6920029. Vsi tekoči računi so pri Komunalni banki mesta Beograda. Ta oglas je treba smatrati kot polnopravno obvestilo in zato prosimo stranke, da se ravnujejo na njem. Radniško-službeniška Nabavljiva-potrošaška zadruga II. reona s. o. j. n Hkvidaciji Beograd

VESTI IZ MARIBORA SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE Nedelja 9. ob 10: Mihalkov: Veselo sanje. Zaključena predstava za pionirje. — Ob 15: Sotomaz: Prodaja noveta. Izven. — Ob 20: Zabavno gledališče. Ponedeljek 10. ob 10: Križev: V agoniji. Gostovanje članov zagrebške Drame. Red C. Torek 11. ob 10: Križev: V agoniji. Gostovanje članov zagrebške Drame. Red B. Dežurni lekarni: v nedeljo 9. aprila: III. mestna lekarna, Trg Rdece armade 3. — V ponedeljek 10. aprila: II. mestna lekarna, Gosposka ulica 12. Zdravniško dežurno službo opravlja od sobote 8. opoldne do ponedeljka 10. aprila od 8. dr. Ludvik Novak, Stolna ulica 1-III., tel. 20-62. Za obisk na domu je treba javiti pri reševalni postaji, Koroska cesta 10, tel. 22-24.

KINO LJUBLJANA: UNION: Amer. film »Sirota iz Lowooda, Srbski mesečnik 24. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. MOSKVA: Ital. film »Takov kolec, Pionir 7. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. SLOGA: Nemški film »Korona, Fizkultura in šport 15. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. TRIGLAV: Amer. barvni film »Al-Baba in 40 razbojnikov, Obzornik 41. Predstave ob 15, 17, 19 in 20. SIBSKA: Avstr. film »Sree mora molčati, Bosanski mesečnik 20. Predstave ob 15, 17, 19 in 20. LITOSTROJ: Zaprt. MARIBOR: PARTIZAN: Amer. film »Njen obraz, Bosanski mesečnik 23. UDARNIK: Amer. barvni film »Nepozabna pesem, Obzornik 41. POBREŽJE: Sovj. film »Vlak pelje na vzhod, Makedonski mesečnik 11. CELJE: METROPOL: Amer. film »Tarzan amazovalec, Obzornik 41. DOM: Nemški film »Afera Blum, Pred narodnim sodiščem. KAMNIK: Amer. film »Jane Eyre, tednik. JESENIOB: MESTNI: Jugoslovanski film »Zgodba o tvornici, Kurentovanje. KRANJ: STORŽIČ: Franc. film »Matična luč, Hrvatiški pregled 1. SVOBODA: Češki film »Dekle z Beskidov, Gobarij. BLED: Franc. film »Domovina, Bosanski mesečnik 24. VERNIKA: Avstr. film »Kvartet Schrammei, Pozdrav z meja. DOMZALE: Amer. film »Državljan Kano, Srbski mesečnik 24. SOSTANJ: Nemški film »Zakon v seneti, Obzornik 39. PTUJ: Amer. film »Zgubljeni dnevi, Film-stvo novosti 200. SEZANA: Poljski film »Preprodeane pesmi, Srbski mesečnik 17. KOČEVJE: Amer. film »Tarzanov zaklade, Pionir 6. ROGASKA SLATINA: Angleški film »Sedma tančica, Filmske novosti 12.

PISALNI STROJ dobro ohranjen takoj kupi podružnica »Ljudske pravice« in »Slovenskega poročevalca« v Kranju. GLAVNO ZREBANJE srečk Državne razredne loterije se je že pričelo! Trajalo bo ves april. — Ali imaš srečko III. razreda? 40% srečk bo izžrebanih!

DNEVNE VESTI

Reševalna postaja v Brezicah sporoča, da je dosedajno telefonsko številko 96 sprejela v tel. št. 2, na kar opozarjamo obdinstro. 2259 Planska komisija LRS opozarja urade in ustanove, da so uradne nabe za stranke izključno od 10-12. — Iz pisarne Planske komisije LRS 2275

PREDAVANJA

CENTRALNA LJUDSKA UNIVERZA Antibiotiki — revolucionarji sodobne medicine je naslov predavanju, ki bo v petek 14. aprila ob 20. uri na filharmonični dvorani. Predaval bo dr. Vladimir Brezovnik. Predavanje bo ponazorjeno z diapozitivi. 2276

KONCERTI

Sporod simfoničnega koncerta orkestra Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Sama Hubada, ki bo v petek 14. aprila ob 20 v Unionu, je naslednji: Beethoven: Leonora št. 3, Krek: Koncert za violino in orkester, solistka Jelka Stančič-Krekova, Solist: V. Simfonia. Koncert bo za abonm. Predproaja od ponedeljka popoldne dalje v knjižarni muzikali. 2376 Društvo skladateljev Slovenije priredi v sredo 12. aprila ob 20 v Filharmoniji Pavčičev večer, katerega spored bodo izvajali med drugim: Slovenski vokalni kvintet, Zlata Gunglman in pianist Marijan Lipovšek. Cena bo enotna po 20 din. Predproaja v knjižarni muzikali. 2375 Vokalni koncert pevskega zbora Glasbene matice ljubljanske pod vodstvom ravnateljice Mirke Polića bo v ponedeljek 17. aprila. Na sporedu so Galluovi madrigali, Lajčevovi zbori, nekaj Adamiča in Tomca ter Pahor, Lhočak, Vrhovski in Slavenški. Nastopni spored in podrobnosti javimo. Predproaja bo od srede popoldne dalje v knjižarni muzikali. 2276

GLEDALIŠČE

DRAMA — LJUBLJANA Nedelja 9. ob 14:30: Kraigher: Skoljka. Izv. Ob 20: Cankar: Hlapci. Izven. Torek 11. ob 20: Cankar: Hlapci. Zaključena predstava za sindikate. Sreda 12. ob 20: Ostrovski: Goreče sree, Zaključena predstava za LMS. Četrtek 13. ob 14:30: Ostrovski: Goreče sree. Zaključena predstava za LMS. — Ob 20: Kraigher: Skoljka. Zaključena predstava za fizkulturno društvo »Enotnost«. OPERA: Nedelja 9. ob 20: Verdi: Traviata. Gostovanje Otte Ondine. Izven. Torek 11. ob 20: Mozart: Figarova svatba. Gostovanje Otte Ondine. Zaključena predstava za sindikate. Sreda 12. ob 20: Verdi: Trubadur. Zaključena predstava za LMS meštinske visoke šole. Četrtek 13. ob 20: Donizetti: Don Pasquale. Zaključena predstava za LMS.

MESTNO GLEDALIŠČE NA JESENICAH Ponedeljek 10. ob 19:30: Hella Vuolijoki: Zene na Niskavuorijuu. — Zveze z vlakl ugodno.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE — TRBOVLJE Nedelja 9. ob 15: Carlo Celdoni: Krmarica Mirandolina. Sestri. Popoldanska predstava za okolico.

RADIO

DNEVNI SPORED ZA NEDELJO 9. aprila Poročila ob 8.35, 10.35, 15, 19, 22 in 23.30 — 8 Veder jutranji spored — 9 Tako žive in delajo — 9.30 Pol ure po željah pionirjev — 10 Dopoldanski koncert, na sporedu E. Lajč. — 11.30 Izven. — 12 Dve držici in tržakška življenja — 11.30 Slovensko zborovsko skladbo — 13 Izra orkester mariborske radijske postaje — 13.40 Doga Lorbeka (prenos iz Maribora) — 12.40 Zabačna glasba — 13 Pol ure za pionirje in celbance: E. J. ta pomlad, pomlad — 13.30 Zeleni ste, poslušajte! 15.30 Oddaja za podelje: Ob volitvah v Kopru, KDZ Pirnice, reportaža, Obisk v Kmetijskem znanstvenem zavodu, Premos III. zvezne lige Kvarner: rometine tekme II. zvezne lige Kvarner: Vadl z Reke, Kako smo Slovenci jurjevali, vmes pester glasbeni spored s pianom: 18.30 Josef Haydn: Simfonia št. 99 v Esduru — 19.15 Pisan zabavni spored — 20 Oddaja za zamejstvo — 20.20 Koncert Mozartovih ari — 21 Fizkultura poročila — 21.30 Plesna glasba — 22.15 Lahke nočni koncert — 23.30 Konco oddaje. Poslušalec opozarjamo, da bomo ob 16.30 prenašali drugi polčas prvenstvene nogometne tekme Kvarner: Odred z Reke.

OGLASI

LIIRSKI OVČAR, na ano oko slep, so že izgubili. Oddaji ga proti nagradi v Kolo-dvorski ulici 6, Ljubljana. 2270

VPRAŠANJA NAŠIH DNI

I in II. polletje 1949, vezana, dobite v upravi »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 2. Cena 140 din za vsako polletje. — Knjige, ki so jih naročniki prinesli v vezavo, še niso gotove.

OSMRRTICE

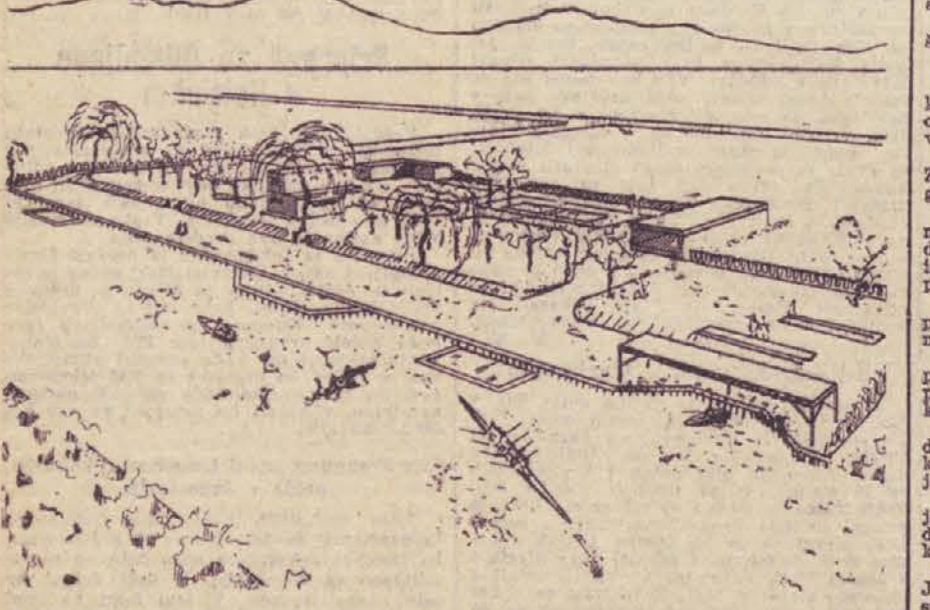
Poverljivstvo in uprava za turizem in gostinstvo RLOJI v Ljubljani sporočata, da je nedavno umrl njun vestni uslužbenec tovarisa VIJEMEN SUŠNIK v starosti 78 let. Pogreb bo v ponedeljek 10. aprila ob 14.30 na Zalah Dobrega tovarisa in sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu. 2278 Doprnela je dne 8. aprila, stara komad 50 let, naša predraga žena in ljuba mamica JUSTINA HVALA roj. PETELIN. Pokopali jo bomo v ponedeljek 10. aprila ob 16 na mestnem pokopališču v Celju. Globoko žalujoci: mož Zoran, otroci Leon, Mija, Bežana, snaha Vera, mati, sestra, brat in ostalo sorodstvo. Celje, Ljubljana, Koper, Trst. 743 Sporočamo, da je nenadoma umrl uslužbenec krajevskih podjetij tovarisa ANTON STRLE. Dobrega tovarisa bomo ohranili v najlepšem spominu. — KLO Medvede. Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša nezmeroma ljubljena dobra mama FERCEJEVA. Pogreb bo v ponedeljek 10. aprila popoldne v Žajzpu pri Bledu. Žalujoci: snova: Miha in Josipa, hčeri: Miro in Jerca ter ostali sorodniki. Po kratki bolezni mi je umrl moj dragi mož, brat, stia MAVRO DUBIČ, štabni narednik v pokolu. Pogreb dragoga pokojnika bo v ponedeljek 10. aprila ob 15 v Zal-mrliške vežice av. Kristofa na pokopališču. Globoko žalujoci: žena Terozija in ostalo sorodstvo. Ljubljana, Zagreb, Maribor, 8. aprila 1950. Kolektiv mostovne delavnice Ljubljana-Siška javlja žalostno vest, da je član tovarisa JOZE CINZAR 8. aprila pri izvrševanju svojih dolnosti tragično umrl. Dan in kraj pogreba bo javljen naknadno. Kolektiv mostovne delavnice.

Naši veslači so pripravljani na novo sezono

V nedeljo 3. aprila je veslaški klub »Savica« odprl vrata v letošnje sezono. Že v zgodnjih jutranjih urah se je na klubskih prostorih zbralo večje število članov, članic, zlasti pa mladincev. Pred zbranimi veslači je spregovoril klubski propagandist tov. M. Horvat. V imenu GO Veslaške zveze je pozdravila vse tov. V. Prebil. Deset vitkih, dolgih čolnov je nato zdrsnilo po čisti, zeleni gladini Ljubljanske v brezoblačno jutro. V ostrem temovalnem tempu so dosegli po 13 km Podpeč. Po kratkem počitku in razgibanih vajah so tekli čez dna in sten pomladanski cross. Izdatno kosilo jih je dobro pokrepčalo in v mraku so se vrnili v Ljubljano. Pozimi so se ljubljanski veslači na sezono s sistematično vadbo resno pripravljali. Na novo delo so prišli polni veselja in volje. Z vztrajno sistematično vadbo pod izkušenim strokovnim vodstvom, z nabavo

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SI, ZBE

Stanje dne 8. aprila ob 7: Srednja Evropa je še nadalje pod vplivom področja visokega zračnega pritiska, ki se polagoma pomika proti vzhodu. Frontalne točnje v Severni in Vzhodni Evropi pa povzročajo močna deževja v Angliji, medtem ko na Skandinavskem polotoku sneži. Danes vlada v Sloveniji jasno vreme z megle in slano v jutranjih urah. Napoved za nedeljo 9. aprila: Sončno, toplo pomladansko vreme. Temperatura ponoči -2, čez dan se bo dvignila na 20 stopinj C. Padla bo slana.

Skica broderske baze ob Ljubljani, ki jo na prostoru bivšega kopaljšča gradi Pomorsko brodersko društvo »Cveto Močnik«. Najvažnejši objekti in naprave baze bodo kopaljšče, čolnarne, igrišče, park, rdeči kotichek in delavnica. Društvo vabi h graditvi prostovoljne delavce.

Nadaljevanje s 5. strani.

na emetičih. V nekaterih pisarnah se malodane utapljajo v etarem papirju. V knjigovoznicah je vedno precej papirnih odrezkov, ki jih povsed še ne zbirajo. Mnogo papirja leži na podstetjih in v kleteh, kjer navadno trohni brez vsake koristi. Iz vsega tega zavrženega starega papirja bi mogli izdelovati dober papir, tako da bi varčevali z lesom kot surovino, razen tega pa bi bila proizvodnja cenejša. Stari papir vsebuje že vse sestavine, ki jih sicer papir v papirnici dobi po daljši predelavi svežih surovin: celuloze, lesovine, kolofonijo in kaolin. Stari papir je treba samo zmleti in ga primešati k drugi papirni masi, iz katere potem neposredno izdelujejo papir. Za tono papirja potrebujemo 50% celuloze, 20% lesovine in 30% starega papirja, če hočemo izdelati dober papir. Če je primes starega papirja manjša, porabimo mnogo več celuloze, lesovine in drugih sestavin. Zbiranje starega papirja pomeni torej pridobivanje zelo pomembne, v resnici dragocene surovine, zlasti če upoštevamo, da s tem varčujemo z lesom, ki je tudi dragocena surovina ne le za papir, temveč za našeto drugih izdelkov. NOVE SUROVINE ZA IZDELAVANJE PAPIRJA Čedalje večja poraba papirja pa tudi narekuje, da iščemo nove surovine za papir. Nedvomno samega lesa ne bo več dovolj. Novih surovin pa niti ni

treba več toliko odkrivati, kakor iskati načine zbiranja in uvedbe nekaterih snovi, ki smo jih doslej uporabljali za druge namene ali jih sploh nismo izkoriščali. Naša dežela prideluje mnogo žita. V izrazitih žitornih pokrajinah imajo mnogo slame, ki je pogosto ne uporabljajo dovolj racionalno. Kemična cestava slame je precej podobna sestavi lesa. Slama vsebuje mnogo celuloze. Kazalo bi tudi slamo predelovati v celulozo, čeprav je to mogoče tudi sicer uporabiti zelo koristno. Slama je izvrstna surovina za predelavo v papir. Uporabiti jo je mogoče skoraj neposredno za izdelavo papirja, ne da bi bilo treba poprej posebej izločati celulozo.

Prav tako kakor slama vsebujejo mnogo celuloze tudi nekateri drugi »stranski« pridelki, od fižolovih in grahovihi luščin, stebra fižola, krompirjeveke, do odpadkov, ki ostajajo pri predelavi lanu in konoplje. Doselej teh surovin za pridobivanje celuloze skoraj nismo uporabljali.

SUROVINE IZ SUROVIN

Poprej je industrija na splošno samo predelovala surovine v polizdelke ali izdelke. Ostanek so bili odpadki ali tako imenovani stranski izdelki, ki so navadno veljali za nekaj manj vrednega. Dandanes pa so stranski izdelki pomembna surovina. Zlasti kemična industrija izkorišča mnogo bolj razne »odpadke«. Uporablja tudi pline, ki so poprej uhajali neizkoriščeni iz tovarniških dimnikov, v okolici

toplinic evincea in bakra pa so celo delali veliko škodo, ker so uničevali rastlino in zastrupljali ozračje. V Boru, kjer je velika toplotnica bakra, bruhaajo dimniki velike količine žveplenih plinov in zlasti žveplenege dvokisa. Spočetka so si prizadevali, da bi te pline napravili vsaj neškodljive, pozneje pa so našli še boljše rešitve. Iz plinov bodo pridobivali pomembno surovino — žvepleno kislino. Pri proizvodnji lužnega kamna (kavetične sode) nastajata dva stranska izdelka — klorovodikova (solna) kislina in kalcijev sulfid. Teh izdelkov niso mogli porabiti. Klorovodikova kislina je kot plin zastrupljala zrak, kalcijev sulfid pa ee je neizkoriščen na zraku razkrajal v plin žveplovodik ter je tudi kvaril ozračje. Zdalj klorovodikovo kislino uporabljajo za proizvodnjo klorovega apna, iz kalcijevega sulfida pa pridobivajo čisto žveplo. Podobnih primerov je našeto tudi v drugih industrijskih strokah. Tako zdaj ni več odpadke tudi pepel, premočvni ogorki, žlindra, žagovina, lesni ostanki in še cela vrsta poprej »nepotrebnih emetič«, ki jih pogosto niso znali niti na primernejsi način odlagati. Z žagovino se zdaj kvarijo potочно in rečno vodo ter uničujejo ribe. To velja tudi za razne tovarniške odpadke. Nove surovine najdemo dandanes povsed, tako najti bo treba tudi še nova, najprimernejše načine za mobilizacijo teh surovin, to se pravi najprimernejšo preusmeritev v industrijo, ne pa na emetič.